

**Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 69 hallituksen esityksen
johdosta arvonnäisäverolaiksi**

Eduskunta on 18 päivänä kesäkuuta 1993 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 88.

Asian johdosta valtiovarainvaliokunnassa ovat olleet kuultavina valtiovarainministeri Iiro Viinanen, valtioasihteeri Eino Keinänen, ylijohtaja Lasse Arvela, neuvotteleva virkamies Hannu Taipale, vs. lainsäädäntöneuvos Tommi Parkkola, budjettineuvos Pekka Saarinen, finanssisihteeri Heikki Sourama, tp. finanssisihteeri Suvi Anttila, finanssisihteeri Marja Tuovinen ja esittelijä Sari Salmi valtiovarainministeriöstä sekä pääjohtaja Jukka Tammi ja johtaja Jussi Karilainen verohallituksesta.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Hannu Taipale, vs. lainsäädäntöneuvos Tommi Parkkola, tp. finanssisihteeri Suvi Anttila, budjettineuvos Raine Vairimaa, budjettineuvos Pekka Saarinen ja vanhempi finanssisihteeri Heikki Sourama valtiovarainministeriöstä, teollisuusneuvos Veijo Kauppinen ja osastopäällikkö Bo Göran Eriksson kauppa- ja teollisuusministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Marja Heikkinen, ylitarkastaja Jorma Hakala ja ylitarkastaja Ismo Kosonen liikenneministeriöstä, kansliapäällikkö Lauri Tarasti ja erikoissuunnittelija Markku Tahvanainen ympäristöministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Sampsa Sivonen maa- ja metsätalousministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Marja-Riitta Pönkä, neuvotteleva virkamies Veikko Wilenius, vanhempi hallitussihteeri Rauno Anttila, ylitarkastaja Matti Väisänen ja ylitarkastaja Seppo Paavola opetusministeriöstä, kouluneuvos Eine Mustonen opetushallituksesta, johtaja Jussi Karilainen verohallituksesta, tullineuvos Seija Nuotio tullihallituksesta, kilpailuasiainneuvos Seppo Reimavuo kilpailuvirastosta, valvontapäällikkö Tapio Mattila kuluttajavirastosta, toimistopäällikkö Martti Lehtonen, lakiasiainpäällikkö Arno

Lindgren ja osastopäällikkö Olli Leppänen Suomen Pankista, johtaja Markku Hainari, toimituspäällikkö Sisko Marjamaa, esittelijä Turo Lehtinen ja tutkija Maija Hirvonen-Mäki asuntohallituksesta, kirkkoneuvos Matti Halttunen kirkkohallituksesta, osastopäällikkö Antti Arola kansaneläkelaitoksesta, talousarviopäällikkö Lauri Manninen Helsingin kaupungista, hallintojohtaja Juhani Kopperi Valtionrautateiltä, johtaja Juhani Suomela ja laskentapäällikkö Jouko Komulainen Finnair Oy:stä, varatoimitusjohtaja Pekka Luukkainen Posti- ja telelaitoksesta, taloushallintopäällikkö Matti Partanen Oy Yleisradio Ab:stä, valtiotieteen tohtori Olavi Rantala Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksesta, vt. tutkimusjohtaja Raija Volk ja tutkija Max Arhippainen Pellervon taloudellisesta tutkimuslaitoksesta, erikoistutkija Pekka Sauramo Pal kansaajien tutkimuslaitoksesta, ekonomisti Helena Pentti Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, tutkimuspäällikkö Matti Koivisto Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, suunnittelupäällikkö Olli Saariaho Akava ry:stä, osastopäällikkö Vesa Korpela Veronmaksajain Keskusliitosta, pääsihteeri Leena Simonen Suomen Kuluttajaliitosta, osastopäällikkö Risto Lähdevuori Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitosta, varatoimitusjohtaja Pauli K. Mattila Keskuskauppakamarista, johtaja Risto Suominen Suomen Yrittäjien Keskusliitosta, varatuomari Anna Lunden Pienteollisuuden Keskusliitosta, toimitusjohtaja Guy Wires Kaupan Keskusliitosta, puheenjohtaja Seppo Laine ja varapuheenjohtaja Irja Hirsinummi Kirjanpito toimistojen Liitosta, varatoimitusjohtaja Pekka Alanen Suomen Kuntaliitosta, apulaisyhteistyöjohtaja Anja Höök-Tiihonen YTV Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta, johtaja Erkki Kontkanen Suomen Pankkiyhdistyksestä, osastopäällikkö Pekka Heikkilä Säästöpankki liitosta, lakimies Jouko Jormalainen Osuuspankkien Keskusliitosta, hallintojohtaja Jorma Heikkinen Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskus-

liitosta, toiminnanjohtaja Taisto Koponen Vakuutusyhdistysten Keskusliitosta, varatuomari Tapani Vihonen Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistyksestä, toimitusjohtaja Heikki Kääriäinen Linja-autoliitosta, toiminnanjohtaja Lauri Säynäjoki Suomen Taksiliitosta, puheenjohtaja Heikki Lehtinen Suomen Paikallisliikenneliitosta, apulaisjohtaja Reijo Svento Öljyalan Keskusliitosta, osastopäällikkö Matti Säilä Autoliitosta, toimitusjohtaja Harri Nykänen Autoalan Keskusliitosta, koulutuspäällikkö Markku Immanen Suomen Kuorma-autoliitosta, toimitusjohtaja Osmo Mettänen Suomen Maarakentajien Keskusliitosta, varatuomari Matti Peltola Koneyrittäjien liitosta, talousjohtaja Varma Vetosalmi Osuuskunta VVO:sta, toimitusjohtaja Esa Eichhorn ja talousjohtaja Merja Sohlberg-Ranta Vatro Oy:stä, pääsihteeri Risto Laitila Vuokralaisten Keskusliitosta, puheenjohtaja Markku Nurmi Asukasliitosta, asiamies Pekka Pennanen Rakennustuoteteollisuus ry:stä, johtaja Juha Silvanto Rakennusteollisuuden Keskusliitosta, varatuomari Esko Kiviranta Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, varatuomari Petteri Kuhanen Suomen Kiinteistöliitosta, puheenjohtaja, varatuomari Aapo Surakka Suomen Pienkiinteistöliitosta, varatuomari Jarmo Asikainen Suomen Kiinteistöhoitoyhteisöistä, hallituksen jäsen Pentti Laitinen ja toiminnanjohtaja Pekka Väyrynen Suomen Isännöitsijäliitosta, toimitusjohtaja Rauno Piippo ja va. toimitusjohtaja Mikko Korhonen Vesi- ja viemärilaitosyhdistyksestä, toimitusjohtaja Kai Salmi Suomen Paikallisradioliitosta, freelance-asiamies Lauri Kerosuo Suomen Journalistiliitosta, toimitusjohtaja Markku Varhela Mainostoimistojen Liitosta, toimitusjohtaja Matti Ahtomies Aikakauslehtien Liitosta, varatoimitusjohtaja Håkan Gabrielsson Sanomalehtien Liitosta, toiminnanjohtaja Arto Alaspää Suomen Ääni- ja kuvatalennetuottajat ÄKT ry:stä, toimitusjohtaja Jaakko Fredman Teostosta, osastopäällikkö Pekka Laukala Matkailun edistämiskeskuksesta, apulaisjohtaja Hannu Hämäläinen Suomen Matkatoimistoalan Liitosta, puheenjohtaja Kirsti Mannersalo Suomen matkailun alueorganisaatioiden yhdistyksestä, johtokunnan puheenjohtaja Markku Mäkitalo Tunturi-Lapin Matkailuyhdistyksestä, hallituksen puheenjohtaja Paavo Holopainen Lapin matkailuasiain neuvottelukunnasta, oikeustieteen kandidaatti Helena Pollari Hotelli- ja ravintolaneuvostosta, henkilöstöpäällikkö Heikki Kajanto Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitosta, lakimies Aila

Nikunen ja lakimies Ritva Sjöholm Ammatillisten Aikuiskoulutuskeskusten Liitosta, pääsihteeri Pauli Kivipensas Suomen Ylioppilaskuntien Liitosta, toiminnanjohtaja Janne Nevasuo Kielikoulujen Liiton ja AAC-opiston edustajana, jaoston puheenjohtaja Liisa Sellman-Paul ja liiton jäsen Jukka-Pekka Piimies Suomen kääntäjien ja tulkkien liitosta, puheenjohtaja Pentti Silvennoinen ja pääsihteeri Ritva Ojala Suomen Kesäyliopistot ry:stä, varapuheenjohtaja Pekka Honkanen ja pääsihteeri Anja-Tuulikki Huovinen Suomen Museoliitosta, puheenjohtaja Kari Jylhä ja lakimies Terhi Aaltonen Suomen Taiteilijaseurasta, puheenjohtaja Kalle-Heikki Narinen Forum Artis ry:stä, puheenjohtaja Kaisu Reh binder ja varapuheenjohtaja Ilona Anhava Galleristien edustajina, toiminnanjohtaja Tuire Lankinen Suomen Näyttelijäliitosta, kirjailija Pekka Lounela Suomen Kirjailijaliitosta, liiton edustaja Anita Brusila Muusikkojen Liitosta, toimitusjohtaja Claes Olsson Suomen elokuvatuottajien keskusliitosta, toiminnanjohtaja Olavi Virtamo Suomen elokuvatoimistojen liitosta, toiminnanjohtaja Leo Nordberg Suomen Elokuvateatteriliitosta, valokuvaaja Kaj Nordberg Suomen Valokuvajärjestöjen Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Juhani Merimaa ja liiton edustaja Risto Juvonen Suomen Rocktoimistojen Liitosta, toimitusjohtaja Per Forssköhl Suomen Varustamoyhdistyksestä, toimitusjohtaja Hans Ahlström Ålands Redarförening rf:stä, toimitusjohtaja Alpo Naski Suomen Satamaliitosta, toiminnanjohtaja Mikko Huuskonen Suomen Kaapelitelevisioliitosta, osastopäällikkö Seppo Reinamo Puhelinlaitosten Liitosta, osastopäällikkö Mauri Tuominen Helsingin Puhelinyhdistyksestä, varapuheenjohtaja Inkeri Valtonen ja hallituksen jäsen Eine Hosio Suomen Kosmetologien Liitosta, toimitusjohtaja Erkki Maasalo Suomen Kähertäjäliitosta, puheenjohtaja Seppo Henriksen, hallituksen jäsen Jarmo Sainio, hallituksen jäsen Juhani Tamminen ja sihteeri Tapio Kauppi Automaattivuokraajat ry:stä, puheenjohtaja Ville Marjomäki ja pääsihteeri Heikki Sederlöf Suomen Kansanopistoyhdistyksestä, puheenjohtaja Allan Pietilä, varapuheenjohtaja Raimo Kauppinen, Kuortaneen Urheiluopiston talousjohtaja Esko Tuovila, yhdistyksen jäsen Seppo Virtanen ja taluspäällikkö Sinikka Niemelä Urheiluopistoyhdistyksestä, puheenjohtaja Veli-Matti Jokela Suomen Hautaustoimistojen Liitosta, puheenjohtaja Raimo Matveinen Suomen Vartioliikkeiden Liitosta, Anne Kuvaja Arvo-kiinteistöt — Ruotsinpyhtään Ruukkialueen

edustajana, varatuomari Tapio Kantola ja sihteeri Mauri Jormakka Kauppa-agentit ry:stä, puheenjohtaja Pekka Kautto Suomen Kultasepien Liitosta, toiminnanjohtaja Folke Bergström Eläkesäätiöyhdistyksestä, pääsihteeri Jouko Vasama ja hallituksen jäsen, toimitusjohtaja Aimo Strömberg Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistyksestä, hallituksen jäsen Antero Koponen Vaihetohtaisen terveydenhoidon neuvottelukunnasta, hallituksen jäsen Esa Roos Suomen Psykoanalyttisesta Yhdistyksestä, puheenjohtaja Ritva Pölönen Suomen Ryhmäpsykoterapiayhdistyksestä, puheenjohtaja Mikko Roine Therapie-säätiö ja Koulutuskeskuksesta, toiminnanjohtaja Riitta Saikkonen-Heinonen Suomen Puheterapeuttien Liitosta, puheenjohtaja Hannu Aulio, varapuheenjohtaja Liisa Girard ja kuvataideterapeutti Sirkka Naukkarinen Suomen Taideterapeuttien Liitosta, puheenjohtaja Reijo Kärkkäinen edustaen myös Suomen Apteekkiliittoa sekä sihteeri Aino Penttilä Terveystieteiden ja palvelujärjestöstä, DC Jarkko Kause Suomen Kiropraktikkoliitosta, puheenjohtaja Seppo Hyökki ja sihteeri Satu Laine Luontaisen hieronnan ja kiropraktiikan Liitosta, puheenjohtaja Seppo Soro Suomen Eläinlääkäriliitosta, puheenjohtaja Tuomas Illukka Pieneläinpraktikot ry:stä, toimitusjohtaja Raimo Lindberg ja vammaisasiamies Sirkka-Liisa Luoma Invalidiliitosta, puheenjohtaja Heikki Hiipälä ja erikoishammasteknikko Reijo Mähönen Erikoishammasteknikkoliitosta, toimitusjohtaja Tapio Vasara Hammaslaboratorioliitosta, varapuheenjohtaja Simo Hillo ja sihteeri Juhani Ruskeepää Isännöitsijätoimistojen Liitosta, toiminnanjohtaja Helena Viiala Asuntorakennuttajayhdistyksestä, toimitusjohtaja Veikko Soninen ja hallituksen puheenjohtaja ja Rautakirjayhtymän hallituksen varapuheenjohtaja Antero Siljola Suomen Kustannusyhdistyksestä, toimitusjohtaja Raimo Hertto Rautakirja-yhtymästä, puheenjohtaja Doris Stockmann ja toimitusjohtaja Olli Eräkivi Kirja- ja Paperikauppojen Liitosta, toimitusjohtaja Mauri Upanne Lastensuojelun Keskusliitosta, toimitusjohtaja Kalle Justander Lasten Päivän Säätiöstä, tiedottaja Jukka Matela ja C-G. Jernström Sirkus Finlandiasta, yhteysjohtaja Kerstin Ekman Suomen Valtakunnan Urheiluliitosta, toimitusjohtaja Hanne Halme edustaen liikuntapaikkayrittäjiä, pääsihteeri Heikki Niininen edustaen kuntokeskuksia, toimitusjohtaja Guy Catani Suomen Hiihtokeskusyhdistyksestä, Hjalles Harkimo edustaen Jokerit Oy:tä, toimitusjohtaja Osmo Saarinen, toi-

mitusjohtaja Peter Mattsson ja toimitusjohtaja Simo Nevasalo Suomen Golfliitosta, hallituksen jäsen Aarno Kiveliö Suomen Biljardiliitosta, toiminnanjohtaja Eero Kiuttu Suomen Tennisliitosta, filosofian tohtori Kaj-Erik Löfgren edustaen saaristoasiain neuvottelukuntaa, Suomen Moottoriveneliittoa ja Suomen Purjehtijaliittoa, hallituksen jäsen Mauri Salo Suomen Hippoksesta, toiminnanjohtaja Kaija Borup Suomen Ratsastajainliitosta, toimitusjohtaja Pekka Puutti Autotuojat ry:stä, laskentapäällikkö Arja Toivonen Paperinkeräys Oy:stä, Mervi Hirvikallio Osuuskunta Teollisuuden Romusta, toimitusjohtaja Markus v. Bonsdorff Osuuskunta Itäjalostuksesta, toimitusjohtaja Risto Lindroos Osuuskunta Jalostuspalvelusta, isäntä Eero Lintukangas edustaen Iitin Maatilatoria, hallituksen puheenjohtaja Pekka Sotamaa Suomen Kalankasvattajaliitosta, toiminnanjohtaja Markku Myllylä Kalatalouden Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Raimo Hautala Kalakauppiasliitosta, toimistos sihteeri Sari Turkila Suomen Ammattikalastajien Liitosta, toimitusjohtaja Matti A. Holopainen Suomen Teatteriliitosta, osastopäällikkö Gunnar Danberg ja varatuomari Tapani Manninen Helsingin Arvopaperipörssistä, toimitusjohtaja Markku Savikko Arvopaperivälittäjien Yhdistyksestä, toimitusjohtaja Sven Åström Helsingin Arvo-osuuskeskus Oy:stä, lakimies Tuomo Raasio ja sihteeri Heikki Westerlund Suomen Riskisijoitusyhdistyksestä, puheenjohtaja Aulis Töyli Suomen Perimistöimistöjen Liitosta, hallintopäällikkö Markku Houni Metsäteollisuus ry:stä, professori Kari S. Tikka, professori Edward Andersson, hallintoneuvos Auvo Nieminen, veroylituomari Raimo Anttila, OTK Mirjami Pipatti sekä professori Heikki Niskakangas.

1. Käsitellyt aloitteet

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi arvonlisäverolaki ja samalla kumottavaksi nykyinen liikevaihtoverolaki. Tämän vuoksi valiokunta on käsitellyt tässä yhteydessä kaikki nykyiseen liikevaihtoverolakiin välittömästi liittyvät sekä myös arvonlisäverojärjestelmään liittyvät valiokuntaan lähetetyt aloitteet.

Valiokunta on käsitellyt tässä yhteydessä eduskunnan valiokuntaan 14 päivänä huhtikuuta 1993 lähettämät ed. Hacklinin ym. toivomusaloitteen n:o 21 arvonlisäveron poistamisesta tieteelliseltä kirjallisuudelta, ed. Kalliksen ym.

toivomusaloitteen n:o 22 arvonlisäverotuksen vaikutuksista eri elinkeinoihin, ed. Mölsän toivomusaloitteen n:o 37 liikevaihtoveron poistamisesta maatalouden tuotantopanoksilta, ed. Vihriälän ym. toivomusaloitteen n:o 43 jalostettujen luonnonmarjojen verotuksen lieventämisestä ja ed. Vistbackan toivomusaloitteen n:o 44 rapukaupan liikevaihtoverotuksen muuttamisesta.

2. Esityksen yleisiä lähtökohtia

Suomen liikevaihtoverojärjestelmää on viime vuosina uudistettu vastaamaan kilpailijamaisamme sovellettavaa yleistä kulutusverotusta. Kokonaisuudistuksen ensimmäinen vaihe toteutettiin vuoden 1989 alusta uudistamalla liikevaihtoverotuksen verotusmenettely ja -organisaatio. Uudistuksen toinen vaihe, lakitekninen uudistus, toteutettiin vuoden 1991 lokakuun alusta voimaan tulleella uudella liikevaihtoverolailla. Kokonaisuudistuksen käsiteltävänä olevan viimeisen vaiheen tavoitteena on liikevaihtoverojärjestelmän muuttaminen siten, että se vastaisi yleisessä kulutusverotuksessa sovellettavaa kansainvälistä käytäntöä.

Kulutusverolla tarkoitetaan veroja, jotka kohdistuvat tavaroiden ja palvelujen kuluttamiseen. Kulutusverot jaetaan tavallisesti yleisiin ja erityisiin kulutusveroihin. Yleiset kulutusverot, kuten liikevaihtovero ja arvonlisävero, kohdistuvat laajaan hyödykkeiden joukkoon. Ne määräytyvät hintasidonnaisesti prosentuaalisena osuutena hyödykkeen myyntihinnoista. Erityiset kulutusverot, kuten valmisteverot sekä auto- ja moottoripyörävero, kannetaan vain tietyistä hyödykkeistä ja useimmiten yleisen kulutusveron lisäksi.

Kulutusverotus on kansainvälisessä vaihdannassa järjestetty siten, että vero kannetaan hyödykkeistä siinä maassa, jossa niiden kulutus tapahtuu. Siten hyödykkeiden tuonnin yhteydessä kannetaan veroa, kun taas vienti on vapautettu verosta.

Nykyinen liikevaihtoverojärjestelmä eroaa kansainvälisesti yleisesti sovellettavasta arvonlisäverojärjestelmästä olennaisesti vain kahdella tavalla. Ensinnäkin veropohja on järjestelmän tavarakeskeisyydestä johtuen suppea, useimpien palvelujen ja rakennustoiminnan jäädessä verotuksen ulkopuolelle. Toiseksi tavaroiden valmistus- ja jakelutoimintaan liittyvien tuotantopanosohankintojen vähennys-oikeus ei ole täydelli-

nen, vaan sitä on rajoitettu erityisesti käyttöomaisuuden osalta.

Käsiteltävänä olevan liikevaihtoverotuksen kokonaisuudistuksen tavoitteena on nykyjärjestelmän epäneutraalisuudesta johtuvien hyödykkeiden kulutukseen ja tuotantoon liittyvien väristymien poistaminen. Käytännössä kulutus- ja tuotantoneutralisuustavoite on saavutettavissa liikevaihtoverotuksen veropohjaa laajentamalla sekä poistamalla tuotantopanosten hankintaan sisältyvän liikevaihtoveron vähennysrajoitukset.

Ehdotuksen mukaan arvonlisäveroa suoritettaisiin valtiolle liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta verollisten tavaroiden ja palvelujen myynnistä sekä tavarahan maahantuonnista. Verotuksen aineellinen soveltamisala laajenisi siten huomattavasti nykyisestä. Vero kohdistuisi periaatteessa kaikkiin liiketoiminnan muodossa myytäviin tavaroihin ja palveluihin. Verottomia olisivat ainoastaan palvelut, jotka on nimenomaisesti säädetty verotuksen ulkopuolelle. Lakia sovellettaisiin alueperiaatteen mukaisesti niihin tavaroiden ja palveluiden myynteihin, jotka tapahtuvat Suomessa. Määränpäämaaperiaatteen mukaisesti vero kohdistuisi vain niihin tavaroihin ja palveluihin, jotka kulutetaan Suomessa.

Hallinnollisista syistä vähäinen liiketoiminta ehdotetaan rajattavaksi verotuksen ulkopuolelle. Nykyisin käytetään vähäisen liiketoiminnan verollisuuden rajauksessa 75 000 markan alarajaa. Koska myös palvelutoiminnat tulevat verollisiksi, tämä raja on hallituksen esityksen mukaan liian korkea. Hallitus ehdottaa, että vähäisen liiketoiminnan alarajaksi säädettäisiin 50 000 markan liikevaihto vuodessa. Samalla luovutettiin liikevaihtotalarajan ylittävistä lieventävästä palautusmenettelystä.

Yleishyödyllisten yhteisöjen arvonlisäverokohtelu ehdotetaan nykyiseen tapaan kytkettäväksi tuloverotuksessa toteutettuun sääntelyyn. Verollista olisi vain toiminta, josta saatua tuloa pidetään tuloverolain mukaan yhteisön veronalaisena elinkeinotulona. Uskonnolliset yhdyshenkilöt eivät olisi arvonlisäverovelvollisia tuloverolaissa tarkoitettua verovapaasta toiminnasta.

3. Verollinen myynti

Lakiehdotuksen mukaan veroa suoritettaisiin liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta tavaroiden ja palvelujen myynnistä sekä tavaroiden

maahantuonnista. Palvelulla tarkoitettaisiin kaikkia sellaisia muita hyödykkeitä kuin tavaroita, joita voidaan myydä liiketoiminnan muodossa. Jollei liiketoiminnan muodossa myytävä hyödyke olisi tavara, se olisi palvelu.

Lakiehdotuksen mukaan myynnin verollisuus olisi pääsääntö ja verottomuus poikkeuksellista. Siten tavaroiden ja palvelujen myynti olisi aina verollista, ellei laissa nimenomaan toisin säädetäisi.

Lakiehdotuksen mukaisessa arvonlisäverojärjestelmässä kiinteistön myynti ja vuokraaminen olisi pääsääntöisesti nykyiseen tapaan verotonta. Rakennuksen luovuttamista urakkasopimuksen perusteella ei pidettäisi kiinteistön vaan verollisen rakentamispalvelun luovutuksena. Rakennustoiminta, sekä talonrakentaminen että maa- ja vesirakentaminen, saatettaisiin arvonlisäverotuksen piiriin.

Uudisrakennuksen myyntiä maapohjineen pidettäisiin kiinteistönluovutuksena. Rakennustyö verotettaisiin kuitenkin rakentamispalvelun ottamisena omaan käyttöön, jolloin vero kohdistuisi rakennustyöhön ja siinä käytettäviin materiaaleihin. Tämä koskisi myös perustajarakentamista. Muun rakennuksen kuin uudisrakennuksen myynti olisi veroton kiinteistönluovutus.

Kiinteistönhallintaa varten ostetut palvelut, kuten rakentamispalvelut, huoneistosivous, jätehuolto, muu kiinteistöhoito ja isännöinti, tulisivat verollisiksi. Tämä koskisi periaatteessa kaikkia kiinteistöjä. Kiinteistönhallintapalvelujen oman käytön verotus koskisi myös asunto- ja kiinteistöosakeyhtiötä. Käytännöllisistä syistä verotus ehdotetaan otettavaksi käyttöön vain silloin, kun töistä aiheutuvat palkkakustannukset sivukustannuksineen ylittäisivät 120 000 markkaa vuodessa.

Verolliseksi tulisi myös hotelli- ja muu majoitustoiminta sekä muu verollinen tilan luovuttaminen. Niin ikään maa- ja kiviainesten luovutus olisi verollista.

Terveysten- ja sairaanhoito jäisi nykyisen liikevaihtoverotuksen tapaan arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. Verottomuus ei kuitenkaan koskisi kauneudenhoitoa, yleistä virkistäytymistä tai muuta sellaista toimintaa. Yksityinen toiminta rajattaisiin verovapauden ulkopuolelle siten, että verosta vapautettaisiin vain yhteiskunnan valvonnan piiriin kuuluva hoitotoiminta.

Sosiaalihuoltoon luettava toiminta jää nykyisin liikevaihtoverotuksen ulkopuolelle. Myös lakiehdotuksen mukaan sosiaalihuolto olisi edelleen pääasiallisesti julkisin varoin rahoitettuna

toimintana vapautettu verosta. Verotonta sosiaalihuoltoa olisi valtion ja kuntien harjoittaman toiminnan lisäksi vastaava lääninhallituksen tai kunnan sosiaalilautakunnan valvoma yksityisten harjoittama toiminta.

Koulutus jäisi myös arvonlisäverotuksessa pääasiallisesti julkisin varoin rahoitettuna toimintana verotuksen ulkopuolelle. Verollista koulutusta olisi liiketaloudellisin perustein järjestetty koulutus sekä erilainen lähinnä vapaa-ajanviettoon tai muuhun harrastustoimintaan liittyvä koulutus- ja opetustoiminta.

Rahoituspalvelut ehdotetaan jätettäväksi arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. Samoin vakuutuspalvelut ehdotetaan jätettäväksi arvonlisäverotuksen ulkopuolelle.

Esiintymispalkkiot ja tekijänoikeuskorvaukset ehdotetaan jätettäväksi pääsääntöisesti arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. Verosta vapautettaisiin myös tekijänoikeuksien yleisvalvonnan piirissä olevasta teosten toissijaisesta käytöstä eli jälkikäytöstä saadut korvaukset. Muiden immateriaalioikeuksien kuin tekijänoikeuksien luovutukset olisivat sitä vastoin verollisia.

Kuvataiteen tuotteiden ensimyynti jäisi ehdotuksen mukaan nykyiseen tapaan verotuksen ulkopuolelle. Taidegallerian tai muun jälleenmyyjän olisi sitä vastoin suoritettava veroa kuvataiteen tuotteiden myynnistä.

Elintarvikkeiden muita tavaroita lievempi verotus ehdotetaan toteutettavaksi nykyiseen tapaan alkutuotevähennysjärjestelmän avulla. Tähän liittyen maatalouden harjoittajat eivät tulisi toiminnastaan verovelvollisiksi. Metsätalouden harjoittajalla olisi kuitenkin oikeus hakemuksesta tulla verovelvolliseksi omasta metsätaloudesta saadun puun ja hakkuuoikeuksien myynnistä.

Henkilöstöruokala- ja oppilaitosruokalatoiminta jätettäisiin edelleen verotuksen ulkopuolelle. Siten veroa ei suoritettaisi työnantajan hallinnassa olevissa tiloissa henkilökunnalle tapahtuvasta tarjoilusta. Sanoma- ja aikakauslehtien tilausmyynti säilyisi nykyiseen tapaan verottomana, mutta irtolomamyynti olisi sitä vastoin verollista.

Polttoaineiden myynti olisi periaatteessa verollista. Energiapoliittisista syistä olisi kuitenkin verotonta polttoturpeen ja polttoaineena yleisesti käytettävien turvejalosteiden, polttohakkeen, polttopuupuristeiden sekä polttoaineena yleisesti käytettävien teollisuuden jäteaineiden myynti. Maakaasun maahantuonti olisi nykyiseen tapaan verotonta.

4. Veroa koskevat säännökset

Suoritettava vero olisi verokannan osoittama määrä veron laskentaperusteesta. Myynnistä suoritettavan veron peruste olisi nykyiseen tapaan se korvauksen kokonaismäärä eli vastike, jonka ostaja maksaa hankkimastaan tavarasta tai palvelusta. Veron perusteeseen ei sisällytettäisi veron osuutta. Oman käytön osalta vero määräytyisi ostohinnan tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan perusteella. Itse valmistetun tavarahan tai palvelun veron peruste olisi todennäköinen luovutushinta.

Ehdotuksen mukaan yleinen verokanta olisi, kuten nykyisinkin, 22 prosenttia hyödykkeen verottomasta hinnasta laskettuna. Eräisiin tavaroihin ja palveluihin sovellettaisiin kuitenkin alempia verokantoja. 12 prosentin verokantaa sovellettaisiin henkilökuljetuspalveluihin, majoitustoimintaan, elokuvaesityksiin, lääkkeisiin ja kirjoihin. Oy Yleisradio Ab:n lupamaksuihin sovellettaisiin 5 prosentin verokantaa.

Maahan tuotavien tavaroiden verotusperiaatteet säilyisivät muuttamattomina. Verotus toimitettaisiin tullausmenettelyn yhteydessä. Velvollinen suorittamaan veron tavarahan maahantuonnista olisi maahantuojana.

Arvonlisäverojärjestelmässä veron kertaantuminen estyy vähennysoikeuden avulla. Verovelvollinen yritys saa vähentää liiketoimintaa varten hankkimansa tuotantopanosten ostohintaan sisältyvän arvonlisäveron. Lakiehdotuksen vähennysoikeutta koskevan pääsäännön mukaan kaikki arvonlisäverollista liiketoimintaa varten verollisina hankitut tuotantopanokset olisivat pääsääntöisesti vähennyskelpoisia. Siten eräistä nykyisistä vähennysrajoituksista luovuttaisiin. Samalla luovuttaisiin tuotannollisia investointeja koskevasta erityissääntelystä.

Lakiin sisältyisi kuitenkin eräitä vähennysoikeutta koskevia rajoituksia. Vähennystä ei myönnettäisi esim. henkilöautosta ja moottori- pyörästä eikä huvi- tai urheilukäyttöön tarkoitusta vesialuksesta eikä pienlentokoneesta. Vähennysrajoitus ei kuitenkaan koskisi ajoneuvoja ja aluksia, jotka on hankittu myytäväksi tai vuokrattavaksi tai joita käytetään henkilökuljetukseen tai ajo-opetukseen.

Keskeisten kotimaisten polttoaineiden, kuten polttoturpeen ja hakkeen, verovelvolliselle käyttäjälle myönnettäisiin ehdotuksen mukaan energiapolitiittisista syistä 18 prosentin suuruinen laskennallinen vähennys polttoaineen verottomasta ostohinnasta tai maahantuontiarvosta.

5. Muut säännökset

Käsiteltävänä olevaan arvonlisäverojärjestelmään liittyy eräitä julkisyhteisöjen veroneutralisuutta koskevia ongelmia. Veropohjan laajentaminen johtaisi kilpailuhäiriötilanteeseen yksityisen palvelusektorin ja julkisyhteisöjen välillä, ellei julkisyhteisöjen itselleen tuottamien palvelujen ja vastaavien ostettavien verollisten palveluiden veroneutraliteetti toteudu. Kuntien hankintaneutraliteettiongelma ehdotetaan ratkaistavaksi niin sanotun hyvitysmallin avulla. Arvonlisäveron vaikutus hankintamuodon valintaan itse tuotetun tai ostetun palvelun välillä poistettaisiin palauttamalla kunnille niiden muista kuin liiketoimintaan liittyvistä tavara- ja palveluhankinnoista maksama arvonlisävero kuukausittain. Kuntien harjoittamaa verollista liiketoimintaa varten hankitut tuotantopanokset olisivat normaaliin tapaan vähennyskelpoisia.

Selostettuun hyvitysmalliin liittyvän takaisinperimisjärjestelmän johdosta veron palauttamisesta ei kuitenkaan muodostuisi valtiolle lopullista menoa. Kunnilta näet on tarkoitus periä yhteisesti valtiolle määrä, joka vastaisi valtion kunnille yhteensä palauttaman arvonlisäveron määrää. Kuntien oikeudesta veronpalautukseen ehdotetaan säädettäväksi arvonlisäverolaissa. Palautettujen verojen takaisinperimisestä säädettäisiin sitä vastoin erikseen.

Verotusmenettelyä, veronviranomaisia ja muutoksenhakua koskevat lakiehdotuksen säännökset vastaisivat pääsääntöisesti nykyisiä liikevaihtoverolain vastaavia säännöksiä.

Käsiteltävänä olevalla lakiehdotuksella on merkittäviä hallinnollisia vaikutuksia sekä yritystoimintaan että hallintoon yleensä. Sitä vastoin verohallinnon organisaatioon uudistuksella ei ole vaikutuksia.

Ehdotetun arvonlisäverotuksen toteuttamisesta aiheutuva veropohjan laajentuminen merkitsee esityksen mukaan verovelvollisten lukumäärän kasvua nykyisestä noin 110 000 verovelvollisesta arviolta 370 000 verovelvolliseen.

6. Aloitteiden sisältö

Toivomusaloitteessa n:o 21 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus valtion vuoden 1994 talousarvioesityksen laadinnan yhteydessä ryhtyisi toimiin tieteellisen kirjallisuuden vapauttamiseksi arvonlisäverosta.

Toivomusaloitteessa n:o 22 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus huolehtisi siitä, että arvonlisäverotukseen siirryttäessä otetaan tarkasti huomioon muualla saadut kokemukset erityisesti matkailuelinkeinon alalla.

Toivomusaloitteessa n:o 37 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin liikevaihtoveron ja muiden tuotantokustannuksia lisäävien verojen poistamiseksi maatalouden tuotantopanoksilta.

Toivomusaloitteessa n:o 43 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin luonnonmarjajalosteiden verokohtelun parantamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 44 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimiin ravun ja täpläravun lisäämiseksi liikevaihtoverolain 4 §:ssä olevaan alkutuoteluetteloon.

7. Valiokunnan lakiehdotuksen sisältöä koskevat kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä.

Valiokunta on kuitenkin tehnyt lakiehdotukseen seuraavat muutokset.

1 §. Lakiehdotuksen 79 §:n mukaan veron perusteeseen luetaan henkilökuljetustoiminnan harjoittajan toiminnan harjoittamiseksi saamat tuet ja avustukset. Kun henkilökuljetustoiminnan harjoittaja on kunta tai pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta, veron perusteeseen luetaan myös toiminnan harjoittamisesta aiheutunut kunnan tai osakaskuntien kattama alijäämä. Veron perusteeseen luetaan myös Oy Yleisradio Ab:n valtion radorahastosta saama korvaus.

Jotta toimintaa, jonka harjoittamiseen saadut tuet, avustukset ja korvaukset sekä alijäämän kattamiseksi maksetut korvaukset luetaan 79 §:n mukaisesti veron perusteeseen, voitaisiin toiminnan tukemisesta huolimatta katsoa harjoitettavan liiketoiminnan muodossa, ehdotetaan lakiehdotuksen 1 §:ään lain oikean soveltamiskäytännön varmistamiseksi lisättäväksi tätä koskeva uusi 3 momentti. Säännöksen mukaan henkilökuljetustoiminnan ja yleisradiotoiminnan harjoittamisen katsottaisiin tapahtuvan liiketoiminnan muodossa silloinkin, kun toiminnan harjoittamiseen saadaan 79 §:ssä tarkoitettuja korvauk-

sia. Tällöinkin on muiden liiketoiminnan tunnusmerkkien luonnollisesti täyttyvä, jotta toimintaa voidaan katsoa harjoitettavan liiketoiminnan muodossa.

7 §. Valtion maitotalouden tutkimuslaitoksen mejeri sisältyy lakiehdotuksen 7 §:n 1 momenttiin, jossa on mainittu erikseen verovelvolliset valtion virastot ja laitokset. Koska tämän nimistä laitosta ei enää ole, ehdotetaan valtion maitotalouden tutkimuslaitoksen mejeri poistettavaksi 7 §:n 1 momentin luettelosta.

21 §. Lakiehdotuksen 114 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan henkilöautot, moottoripyörät, matkailuperävaunut, rakenteeltaan pääasiassa hui- tai urheilukäyttöön tarkoitettut vesialukset ja sellaiset ilma-alukset, joiden suurin sallittu lentopaino on enintään 1 600 kiloa, ovat arvonlisäverotuksessa vähennyskeltottomia. Vähennysrajoitus ei kuitenkaan mainitun pykälän 2 momentin mukaan koske ajoneuvoa ja alusta, joka on hankittu myytäväksi, vuokrattavaksi taikka käytettäväksi ammattimaiseen henkilökuljetukseen tai ajo-opetukseen. Vähennysrajoitus ei myöskään koske yksinomaan vähennykseen oikeuttavaan käyttöön hankittua henkilöautoa.

Ajoneuvo tai alus, joka hankittaessa on täytäntöä lakiehdotuksen 114 §:n 1 momentin 5 kohdan edellyttämät rakenteelliset vaatimukset, voidaan vähennyksen tekemisen jälkeen muuttaa rakenteeltaan ajoneuvoksi tai alukseksi, joka ei enää olisi arvonlisäverolain mukaan vähennyskelpoinen. Lakiehdotukseen ei sisälly säännöstä, jonka perusteella esimerkiksi vähennyskelpoisen pakettiauton rakenteen muutos henkilöautoksi johtaisi tehdyn vähennyksen palauttamiseen.

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 21 §:n 1 momenttiin lisätään uusi 4 kohta. Uuden 4 kohdan mukaan oman käytön verotusta soveltamalla tehty vähennys saataisiin palautetuksi, jos elinkeinonharjoittaja muuttaa muuhun tarkoitukseen kuin myytäväksi, vuokrattavaksi, ammattimaisessa henkilökuljetuksessa, tai ajo-opetuksessa tai yksinomaan vähennykseen oikeuttavassa käytössä käytettäväksi hankitun ajoneuvon tai aluksen rakenteeltaan 114 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuksi vähennyskeltottomaksi ajoneuvoksi tai alukseksi.

29 §. Lakiehdotuksen 29 §:n 2 kohdan mukaan veroa suoritetaan maa- tai kiviaineksen otto-oikeuden tai metsän hakkuuoikeuden myynnistä. Sanotun kohdan perusteluiden mukaan maa- tai kiviaineksia ovat maa, hiekka,

sora ja kivi. Perustelujen mukaan maa-aineksena pidettäisiin myös turvetta. Valiokunta toteaa edellisen johdosta, ettei edellä ole tyhjentävästi lueteltu, mitä voidaan pitää maa-aineksena. Valiokunnan käsityksen mukaan on myös esimerkiksi savea pidettävä lainkohdassa tarkoitettuna maa-aineksena.

Lakiehdotuksen 27 §:n 1 momentin mukaan veroa ei suoritettaisi kiinteistön myynnistä eikä maanvuokraoikeuden, huoneenvuokraoikeuden, rasiteoikeuden tai muun siihen verrattavan oikeuden luovuttamisesta. Lakiehdotuksen 29 §:ään sisältyisivät säännökset verollisista kiinteistöön kohdistuvien oikeuksien luovutuksista. Verollisuus koskisi tilanteita, joissa verotomudelle ei ole hallinnollisia ja neutraalisuuteen liittyviä syitä ja joissa neutraalisuus ja veron kertaantumisen estäminen edellyttävät luovutuksen verollisuutta. Säännösehdoituksessa luetaan myös sellaisia luovutuksia, jotka eivät välttämättä ole 27 §:ssä tarkoitettuja kiinteistönluovutuksia, mutta joissa verollisuus on selkeyden vuoksi syytä nimenomaisesti todeta. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että 29 §:n verollisten kiinteistöön kohdistuvien oikeuksien luovutusten luetteloon otettaisiin selkeyssyistä myös ajanviete- tai virvoitusjuoma-automaatin tai muun sellaisen laitteen taikka pelin vaatiman tilan luovuttaminen kiinteistöltä.

31 §. Lakiehdotuksen 31 §:n 1 momentin 1 kohtaan sisältyvä rakentamispalvelun oman käytön verotussäännös koskee uudisrakennuksen luovuttamista maapohjineen. Veroa olisi säännöksen mukaan suoritettava rakentamispalvelun omasta käytöstä silloin, kun elinkeinonharjoittaja rakentaa hallinnassaan olevalle maa-alueelle rakennuksen myyntiä varten. Koska oman käytön verotus on kyseisessä tilanteessa tarkoitettu ulottaa myös pysyviin rakennelmiin, ehdotetaan pysyvä rakennelma lisättäväksi lakiehdotuksen 31 §:n 1 momentin 1 kohtaan.

32 §. Lakiehdotuksen 32 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöhallintapalvelu katsottaisiin oteuksi omaan käyttöön myös silloin, kun kiinteistön omistaja tai haltija suorittaa kiinteistöön kohdistuvan palvelun, jos kiinteistöä käytetään muuhun kuin lakiehdotuksen 10 luvussa tarkoitettuun vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen. Jotta säännöksen tarkoitus olisi yksiselitteinen siltä osin, ettei se koske ostettuja kiinteistöhallintapalveluja, ehdotetaan säännökseen lisättäväksi, että se koskee vain kiinteistön omistajan tai haltijan itse suorittamia kiinteistöön kohdistuvia palveluja.

35 §. Lakiehdotuksen 35 §:n 2 kohdan mukaan verovapaana terveyden- ja sairaanhoitopalveluna pidetään säännöksen muutoin tarkemmin määrittelemissä tapauksissa sellaisen terveydenhuollon ammattihenkilön antamaa hoitoa, joka harjoittaa toimintaansa lakiin perustuvan oikeuden nojalla tai joka on lain nojalla rekisteröity. Säännösehdoituksen perusteluissa on lueteltu esimerkkejä edellä tarkoitetuista ammattinimikkeistä. Valiokunta toteaa, että nimikkeistö ei ole kaikilta osin ajan tasalla ja että sen uudistaminen on vireillä. Luettelon merkitys korostuu arvonlisäverouudistuksen tullessa voimaan. Valiokunta katsoo, että nimikkeistön uudistamista tarkoittava säännöstö olisi saatettava voimaan samanaikaisesti arvonlisäverouudistuksen kanssa.

36 §. Lakiehdotuksen 36 §:n 3 kohdan mukaan veroa ei suoritettaisi hammaslääkärin tai hammasteknikon myymistä hammasproteeseista ja niihin kohdistuvista hammas teknisistä työsuorituksista. Koska säännöstä on tarkoitus soveltaa myös erikoishammasteknikkojen em. myynteihin ja työsuorituksiin, ehdotetaan säännökseen sen oikean soveltamiskäytännön varmistamiseksi lisättäväksi maininta erikoishammasteknikoista.

38 §. Lakiehdotuksen 37 §:n mukaan veroa ei suoritettaisi sosiaalihuoltona tapahtuvasta palvelujen ja tavaroiden myynnistä. Sosiaalihuoltona pidettäisiin 38 §:n mukaan valtion tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisten valvomaan yksityisen sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa sellaista toimintaa, joka määritellään kyseisessä säännöksessä. Sosiaalihuoltolain (710/82) 43 §:n mukaan muu kuin valtion tai kunnan järjestämä sosiaalihuollon palvelutoiminta on lääninhallituksen sekä kunnan sosiaalilautakunnan valvonnassa. Vaikka lakiehdotuksen 38 §:n verottoman sosiaalihuollon määrittely kattaa esimerkiksi seurakuntien harjoittaman sosiaalihuoltotoiminnan, ehdotetaan säännöstä tarkoitettua soveltamiskäytännön varmistamiseksi muutettavaksi mm. seurakuntien oikeudellinen luonne huomioon ottaen korvaamalla sanonta ”yksityinen sosiaalihuollon palvelujen tuottaja” sanonnalla ”muu sosiaalihuollon palvelujen tuottaja”.

46 §. Pykälän mukaan kuvataiteen tekijän ei olisi suoritettava veroa tuotteensa ns. ensimyyntistä. Valiokunta ehdottaa tätä säännöstä lavennettavaksi siten, että myös välitys olisi verotonta silloin, kun tuotteen tekijä omistaa tuotteen. Kysymyksessä olisi tekijän omistaman kuvatai-

teen välitys silloin, kun myynti tapahtuu päämiehen nimissä ja lukuun.

54 §. Lakiehdotuksen 54 §:n mukaan oppilaitosruokalatoiminta jäisi verotuksen ulkopuolelle. Veroa ei suoritettaisi oppilaitoksessa tapahtuvasta tarjoilusta tai automaateista tapahtuvasta myynnistä oppilaitoksen tai oppilaitosten oppilaille, opettajille ja muulle henkilökunnalle. Verottomuuden edellytyksenä olisi tällöin, että tarjoilutoimenharjoittaja ei olisi muusta tarjoilutoiminnasta verovelvollinen.

Ammatillisten oppilaitosten työtoiminta eli tavaroiden ja palvelujen myynti oppilaitoksesta ulkopuolisille on lakiehdotuksen yleisperiaatteiden mukaan verollista silloin, kun toiminta tapahtuu liiketoiminnan muodossa. Tämä koskee myös sellaisia ammatillisia oppilaitoksia, jotka antavat ruoan valmistamiseen liittyvää koulutusta ja samalla myyvät oppilaitosten työtoiminnan tuloksia ulkopuolisille. Näiden oppilaitosten osalta työtoiminnan suoritteiden myynti ulkopuolisille johtaisi lakiehdotuksen 54 §:n perusteella siihen, että ne tulisivat arvonlisäverollisiksi myös sinänsä verottomasta oppilaitosruokailutoiminnasta. Jotta oppilaitosruokailun verottomuus toteutuisi myös edellä mainituissa tapauksissa, valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 54 §:ää täydennettäväksi siten, että 54 §:ssä tarkoitettu oppilaitosruokalatoiminta olisi aina verotonta silloin, kun se tapahtuu oppilaitoksen toimesta.

59 §. Lakiehdotuksen 59 §:n 3 kohdan mukaan yleisen hautauspaikan pitäjän luovuttamat hautauspaikan avaamis- ja hoitopalvelut olisivat verottomia. Vaikka säännöksessä tarkoitettu toiminta ei ole luonteeltaan liiketoimintaa, on säännös otettu lakiehdotukseen selkeyden vuoksi. Koska yleisen hautauspaikan pitäjä huolehtii myös hautaus-toimitukseen liittyen myös esim. vainajan säilytyksestä, tuhkauksesta ja hautaus-toimituksesta, ehdotetaan säännöstä tarkennettavaksi siten, että hautauspaikan avaamis- ja hoitopalveluiden lisäksi verottomia olisivat myös muut varsinaiseen hautaus-toimeen liittyvät yleisen hautauspaikanpitäjän luovuttamat palvelut.

Lakiehdotuksen 59 §:n 4 kohdan mukaan veroa ei olisi suoritettava automaattisen tietojenkäsittelypalvelun taikka automaattisen tietojenkäsittelyjärjestelmän tai tietokoneohjelman suunnittelu- tai ohjelmointipalvelun myynnistä luotto- tai rahoituslaitokselle tai vakuutus-toiminnan harjoittajalle, jos palvelu tulee käytettäväksi yksinomaan verottomassa rahoitus- tai vakuutus-toiminnassa. Säännöksessä tarkoitettu-

ja atk-palveluja hyödynnetään käytännössä lähes poikkeuksetta myös rahoitus- tai vakuutus-toimintaan kiinteästi liittyvissä verollisissa palveluissa. Hallituksen esitys johtaisi siihen, että säännöksen yksinomaisuusedellytys estäisi säännöksen tarkoituksen toteutumisen. Edellä esitetystä syystä säännöksen sovellettavuutta ehdotetaan helpotettavaksi siten, että lakiehdotuksen 59 §:n 4 kohdassa tarkoitettujen atk-palvelujen verottomuuden edellytykseksi säädettäisiin, että ne tulevat pääasiallisesti käytettäväksi verottomassa rahoitus- ja vakuutus-toiminnassa.

Pykälässä luetellaan erilaisia tavaroita ja palveluja, joiden myynnistä ei suoriteta veroa. Kuurojen saamat tulkkauspalvelut rahoitetaan yleensä yhteiskunnan varoista. Valiokunta katsoo, että ne olisi kaikissa tapauksissa jätettävä arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. Näin tulisi menetellä sekä silloin, kun tulkkauspalvelun hankkii ko. henkilö itse, että myös silloin, kun esim. kunta järjestää sen. Valiokunta ehdottaa, että 59 §:ään lisätään uusi 5 kohta, jonka mukaan kuurojen tulkkauspalvelut ovat verottomia.

70 §. Lakiehdotuksen 70 §:n 1 momentin 10 kohdan tarkoituksena on vapauttaa verosta sellaisten tavaroiden myynti, jotka tulevat kulutettaviksi tai myytäväksi alusten ollessa ulkomaanliikenteessä. Säännösehdoituksen sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että siitä poistetaan vaatimus aluksen käyttämisestä yksinomaan ammattimaiseen kansainväliseen liikenteeseen ja että ilmaisu ”käytettävään” korvataan ilmaisulla ”olevaan”.

71 §. Lakiehdotuksen 71 §:n 5 kohdassa on vapautettu verosta ulkomaanliikenteessä olevaan alukseen tai sen lastiin kohdistuvat palvelut. Säännöksessä oleva sana ”yksinomaan” ehdotetaan poistettavaksi.

Lakiehdotuksen 66 §:n mukaan kuljetuspalvelu olisi myyty Suomessa, jos se suoritetaan täällä. Kuljetukset Suomesta suoraan ulkomaille ja ulkomailta suoraan Suomeen sekä kauttakuljetukset katsottaisiin kuitenkin myydyin kokonaisuudessaan ulkomailta eli ne olisivat verottomia. Jokaisen kuljetusyrityksen myymän kuljetuspalvelun myyntimaa ratkaistaisiin sen tekemän kuljetussopimuksen perusteella. Siten posti- ja telelaitoksen olisi suoritettava veroa ulkomailta Suomeen saapunutta postia koskevan, Suomessa alkavan ja päättyvän kuljetuksen myynnistä ulkomaiselle postilaitokselle. Ulkomaisella postilaitoksella olisi oikeus saada kuljetuspalvelun hintaan sisältyvä vero palautuksena. Ottaen kui-

tenkin huomioon kansainväliset sopimukset lakiehdotusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansainvälistä postiliikennettä koskevan kuljetuspalvelun myynti ulkomaiselle postilaitokselle säädettäisiin verottomaksi. Verottomuus koskisi myös mainittuun kuljetuspalveluun liittyvien lastaus-, purku- ja muiden sellaisten palvelujen myyntiä.

79 §. Lakiehdotuksen mukaan Oy Yleisradio Ab olisi verovelvollinen harjoittamastaan toiminnasta. Television lupamaksuihin sovellettaisiin lakiehdotuksen 85 §:n 3 momentin mukaan alennettua 5 prosentin verokantaa. Lakiehdotuksessa lupamaksut on katsottu vastaanottimen haltijan suorittamaksi korvaukseksi Oy Yleisradio Ab:n myymästä verollisesta palvelusta.

Televisiolupamaksu on valtioneuvoston määrittämä maksu televisiovastaanottimen hallussapidosta. Telehallintokeskus myöntää luvan, laskee ja perii lupamaksut sekä tulouttaa ne valtion radiorahastoon. Radiorahastoon kertyneistä varoista valtaosa käytetään Oy Yleisradio Ab:n menojen rahoittamiseen valtioneuvoston vahvistaman radiorahaston varojen käyttösuunnitelman mukaisesti.

Radiorahastosta Oy Yleisradio Ab:lle myönnetty varat eivät oikeudelliselta luonteeltaan ole korvauksia palvelun myynnistä, vaan toiminnan harjoittamiseksi saatua julkista avustusta tai tukea, josta lakiehdotuksen mukaan ei olisi suoritettava veroa. Koska pääosa Oy Yleisradio Ab:n toiminnasta rahoitetaan lupamaksutulolla, tämä merkitsisi Oy Yleisradio Ab:n toiminnan jäämistä verotuksen ulkopuolelle. Telehallintokeskuksen ja radiorahaston toiminta on luonteeltaan viranomaistoimintaa, joka myös jäisi verotuksen ulkopuolelle.

Lupamaksujen oikeudellisesta luonteesta ja niiden tilitysmenettelystä johtuen lakiehdotuksen mukaista sääntelyä ehdotetaan tarkistettavaksi, jotta Oy Yleisradio Ab:n harjoittama toiminta tulisi verotuksen piiriin lakiehdotuksessa tarkoitettulla tavalla. Radiorahastosta saatavat korvaukset ehdotetaan säädettäväksi verolliseksi siten, että Oy Yleisradio Ab:n tulee lukea ne veron perusteeseen. Säännös ehdotetaan lisättäväksi lakiehdotuksen 79 §:ään uudeksi 3 momentiksi. Lakiehdotuksen nykyiseen 79 §:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus uuteen 3 momenttiin. Samalla 3 momentti siirretään 4 momentiksi.

80 §. Lakiehdotuksen 80 §:n mukaan veron perusteeseen ei luettaisi sähkö-, tele-, viemäri- tai

kaukolämpöverkkoa ylläpitävän yhteisön verkkoon liittymisestä perimiä maksuja, jotka palautetaan suorittajalle tai joilla saadut edut suorittajalla on oikeus siirtää kolmannelle henkilölle. Verottomuus koskisi lakiehdotuksen perustelujen mukaan myös vastaavia kaapelitelevisiotoiminnaissa perittäviä liittymämaksuja.

Lakiehdotuksen 80 §:ssä ei ole ollut tarkoitus tyhjentävästi määritellä niitä verkkoja, joita liittymämaksujen verottomuus koskee. Säännösehdotus on kuitenkin kirjoitettu tyhjentävään muotoon. Myös muiden kuin lakiehdotuksen 80 §:ssä nimenomaan mainittujen verkkojen liittymämaksujen säätämiseksi verottomiksi ehdotetaan säännösehdotusta muutettavaksi ulottamalla se koskemaan myös "muuta vastaavaa verkkoa" ylläpitävän yhteisön perimiä liittymämaksuja.

83 §. Lakiehdotuksen 83 §:ssä säädetään käytettyjen tavaroiden kauppaan sovellettavasta marginaaliverotusmenettelystä. Pykälän 1 momentin mukaan käytettyjen tavaroiden kauppialla olisi oikeus vähentää myynnistä suoritettavan veron perusteesta 82 prosenttia edelleenmyyntiä varten verottomina ja käytettyinä hankkimien tavaroiden ostohinnasta. Kauppias suorittaisi siten tällaisten tavaroiden osalta veron vain perimänsä myyntipalkkion osalta. Koska kirjoihin sovellettaisiin lakiehdotuksen 85 §:n mukaan alennettua verokantaa, niiden ostohinnoista voitaisiin vastaavasti vähentää 89 prosenttia.

Lakiehdotuksen 83 §:n 1 momentti vastaa sisällöltään hallituksen esityksessä (320/1992 vp) liikevaihtoverolain muuttamiseksi ehdotettua menettelyä. Hyväksyessään edellä mainitun liikevaihtoverolain muuttamista koskevan esityksen eduskunta muutti lakiehdotuksen 25 a §:n 1 momenttia, joka hallituksen esityksessä oli sisältöltään nyt ehdotetun 83 §:n 1 momentin sisältöinen. Hallituksen esityksestä poiketen lakiehdotusta muutettiin siten, että ulkomaille myytävistä käytettyinä ja verottomina ostetuista tavaroista säilytettiin laskennallinen vähennys. Vähennys toteutettiin veron perusteesta tehtävänä vähennyksenä. Tätä tarkoittavat muutokset tehtiin 25 a §:n 1 momenttiin ja 42 a §:ään. Liikevaihtoverolain muutos hyväksyttiin ja vahvistettiin (665/93) arvonlisäverolakia koskevan hallituksen esityksen antamisen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella lakiehdotuksen 83 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös verotonta ulkomaille tai 70 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuille matkustajil-

le tapahtuvaa edelleenmyyntiä varten käytettynä ja verottomana hankitun tavaran ostohinnasta saataisiin tehdä lakiehdotuksen 83 §:n 1 momentissa tarkoitettu vähennys.

85 §. Lakiehdotuksen 85 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan majoitustilan käyttöoikeuden luovuttaminen on 12 prosentin verokannan mukaista toimintaa. Valiokunnan käsityksen mukaan tähän vuokraustoimintaan tulisi rinnastaa myös veneilijöiden käyttämän käyntisataman käyttöoikeuden luovuttaminen. Käyntisatamalla tarkoitettaisiin tällöin ympäristöministeriön käyttämän satamaluokituksen mukaista vierasatamaa, palvelusatamaa, vieraslaituria sekä retkisatamaa. Valiokunta ehdottaa, että 85 §:n 1 momentin 2 kohtaan tehtäisiin edellä tarkoitettu lisäys.

Lakiehdotuksen 85 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan alemmaa 12 prosentin verokantaa sovellettaisiin lääkelaissa (395/87) tarkoitettuihin lääkkeisiin ja lääkelain 71 §:n mukaisesti vain apteekissa myytäväksi tarkoitettuihin lääkkeenomaisiin tuotteisiin. Kliiniset ravintovalmisteet ja perusvoiteet kuuluvat apteekista myytäviin yleisiin kauppatavaroihin. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että alemmaa verokantaa sovellettaisiin lääkelaissa tarkoitettuun lääkkeeseen ja lääkelain 21 §:n 2 momentissa ja 21 a §:ssä tarkoitettuihin valmisteisiin, joita mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun lupaan tai rekisteröintiin liitetyn ehdon mukaan saadaan myydä ainoastaan apteekista. Muutos on tarpeen sen vuoksi, että lääkelaista on poistettu lääkkeenomaisen tuotteen käsite. Aiemman verokannan soveltamisala säilyisi muutoksesta huolimatta lakiehdotuksen mukaisena.

Kliiniset ravintovalmisteet korvataan vaikeiden sairauksien hoidossa sairausvakuutuslain (364/63) nojalla ja niiden käyttö voidaan rinnastaa välttämättömiin lääkeaineisiin, joita ilman potilas ei tule toimeen. Perusvoiteita käytetään pitkäaikaisissa ihosairauksissa lääkkeiden tavoin. Myös ne korvataan sairausvakuutuslain nojalla em. tapauksissa. Edellä esitetyn perusteella lakiehdotuksen 85 §:n 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että alemmaa verokantaa sovellettaisiin myös silloin, kun kyseessä ovat sairausvakuutuslain nojalla korvattavat kliiniset ravintovalmisteet ja niitä vastaavat tuotteet sekä sairausvakuutuslain nojalla korvattavat perusvoiteet.

Lakiehdotuksen mukaan Oy Yleisradio Ab olisi verovelvollinen harjoittamastaan toiminnasta. Television lupamaksuihin sovellettaisiin

lakiehdotuksen 85 §:n 3 momentin mukaan alennettua 5 prosentin verokantaa. Lakiehdotuksessa lupamaksut on katsottu vastaanottimen haltijan suorittamiksi korvauksiksi Oy Yleisradio Ab:n myymästä verollisesta palvelusta. Telesiolupamaksu on valtioneuvoston määräämä maksu televisiovastaanottimen hallussapidosta. Telehallintokeskus myöntää luvan, laskuttaa ja perii lupamaksut sekä tulouttaa ne valtion radio-rahastoon. Radiorahastoon kertyneistä varoista valtaosa käytetään Oy Yleisradio Ab:n menojen rahoittamiseen valtioneuvoston vahvistaman radiorahaston varojen käyttösuunnitelman mukaisesti. Edellä esitetyn perusteella lakiehdotuksen 85 §:n 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että Oy Yleisradio Ab:n valtion radiorahastosta saamasta korvauksesta suoritettava vero on 5 prosenttia veron perusteesta.

94 §. Eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen laiksi tulliverolain muuttamisesta sisältyy arvonlisäverolakiehdotuksen 94 §:n 14 kohtaa vastaava ehdotus tulliverolain 17 §:n 10 kohdaksi. Säännösehdotus koskee eräiden elävien eläinten väliaikaista maahantuontia. Koska tämä säännös on tarkoitus sisällyttää tulliverolakiin, arvonlisäveroa koskevan lakiehdotuksen 94 §:n 14 kohta voidaan jättää pois, koska arvonlisäverolakiin ehdotetun 94 §:n 13 kohdan nojalla toteutuisi kaikkien tulliverolain 17 ja 18 §:n mukaisesti väliaikaisesti tullittomien tavaroiden arvonlisäverottomuus. Edellä esitetyn perusteella valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 94 §:n 14 kohta poistetaan.

110 §. Lakiehdotuksen 110 §:n 1 momentin 1 kohdan ja 2 momentin mukaan keskeisten kotimaisten polttoaineiden verovelvolliselle käyttäjälle myönnettäisiin energiapoliittisista syistä oikeus tehdä 18 prosentin suuruinen laskennallinen vähennys polttoaineen verottomasta ostohinnasta tai maahantuontiarvosta. Vähennys saataisiin tehdä energiahyödykkeiden valmistuksessa tai polttoaineena itse käytettävästä poltto- turpeesta ja turvejalosteesta sekä kaukolämmön tuotannossa itse käytettävästä polttohakkeesta, polttopuupuristeesta ja polttoaineena yleisesti käytettävistä teollisuuden jäteaineista. Ehdotettu sääntely olisi nykyisen liikevaihtoverolain mukainen.

Ehdotetun sääntelyn mukaan polttoturpeen osalta laskennallisen vähennyksen voisi tehdä kaikissa energiantuotantomuodoissa. Sitä vastoin puupolttoaineen, kuten hakkeen, osalta laskennallisen vähennyksen saisi tehdä kuitenkin ainoastaan kaukolämmön tuotantoon hankitta-

vasta polttoaineesta. Puupolttoainetta käytetään nykyisin jonkin verran kaukolämmön tuotannon ohella myös sähkön ja lämmön yhteistuotannossa.

Edellä esitetyn perusteella ja puupolttoaineden käytön edistämiseksi ehdotetaan lakiehdotuksen 110 §:n 1 momentin 2 kohtaa muutettavaksi siten, että polttohakkeesta saataisiin tehdä laskennallinen vähennys myös silloin, kun sitä käytetään kaukolämmön tuotantoon liittyvän sähkön tuotannossa.

114 §. Lakiehdotuksen 114 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan vähennystä ei saisi tehdä hankiläutosta, moottoripyörästä, matkailuperävaunusta, rakenteeltaan pääasiallisesti huvi- tai urheilukäyttöön tarkoitettua vesialuksesta eikä sellaisesta ilma-aluksesta, jonka suurin sallittu lentopaino on enintään 1 600 kiloa. Säännösehdoituksen 2 momentin mukaan vähennysrajoitus ei kuitenkaan koskisi ajoneuvoja tai aluksia, jotka on hankittu myytäväksi tai vuokrattavaksi tai käytettäväksi ammattimaiseen henkilökuljetukseen tai ajo-opetukseen.

Säännösehdoituksen 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei edellä mainittu vähennysrajoitus koskisi yksinomaan vähennykseen oikeuttavaan käyttöön hankittua henkilöautoa. Siten yksinomaan verollista taikka 130 tai 131 §:ssä tarkoitettua palautukseen oikeuttavaa toimintaa varten hankittu henkilöauton ostohintaan sisältyvä vero olisi vähennyskelpoinen. Jos tällaiseen tarkoitukseen hankittua autoa myöhemmin käytetään osaksikaan muussa kuin vähennyskelpoisessa toiminnassa, koko auton ostohinnasta tai sitä alemmasta todennäköisestä myyntihinnasta tulisi suorittaa oman käytön vero.

115 §. Lakiehdotuksen 83 §:ssä säädetään käytettyjen tavaroiden kauppaan sovellettavasta marginaaliverotusmenettelystä. Pykälän 1 momentin mukaan käytettyjen tavaroiden kauppialla olisi oikeus vähentää myynnistä suoritettavan veron perusteesta 82 prosenttia edelleenmyyntiä varten verottomina ja käytettyinä hankkimien tavaroiden ostohinnasta. Kauppias suorittaisi siten tällaisten tavaroiden osalta veron vain perimänsä myyntipalkkion osalta. Koska kirjoihin sovellettaisiin lakiehdotuksen 85 §:n mukaan alennettua verokantaa, niiden ostohinnoista voitaisiin vastaavasti vähentää 89 prosenttia.

Lakiehdotuksen 83 §:n 1 momentti vastaa sisällöltään hallituksen esityksessä (320/1992 vp) liikevaihtoverolain muuttamiseksi ehdotettua

menettelyä. Hyväksyessään edellä mainitun liikevaihtoverolain muuttamista koskevan esityksen eduskunta kuitenkin muutti lakiehdotuksen 25 a §:n 1 momenttia, joka hallituksen esityksessä oli sisällöltään nyt ehdotetun 83 §:n 1 momentin sisältöinen. Hallituksen esityksestä poiketen lakiehdotusta muutettiin siten, että ulkomaille myytävistä käytettyinä ja verottomina ostetuista tavaroista säilytettiin laskennallinen vähennys. Vähennys toteutettiin veron perusteesta tehtävänä vähennyksenä. Tätä tarkoittavat muutokset tehtiin 25 a §:n 1 momenttiin ja 42 a §:ään, johon lisättiin uusi 2 momentti. Liikevaihtoverolain muutos hyväksyttiin ja vahvistettiin (665/93) arvonnalisäverolakia koskevan hallituksen esityksen antamisen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella lakiehdotuksen 115 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka sisällöltään vastaisi liikevaihtoverolain 42 a §:n 2 momenttia (665/93). Ehdotetun uuden 2 momentin mukaan käytettynä maahan tuodusta tavarasta ei saisi tehdä lakiehdotuksen 102 §:ssä tarkoitettua vähennystä, jos tavarasta on voitu tehdä lakiehdotuksen 83 §:ssä tarkoitettu vähennys. Säännöksellä on tarkoitus estää 83 §:n 1 momenttiin tehdyn muutoksen muutoin mahdollistama aiheettomien veroetuksien saaminen.

122 §. Lakiehdotuksen 51 §:n mukaan tiettyjen elävien eläinten myynti olisi verotonta. Lakiehdotusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös 51 §:ssä lueteltujen eläinten myyntiä harjoittava ulkomaalainen saisi palautuksena Suomessa hankkimiansa tuotantopanosten ostohintoihin sisältyneet verot. Palautusoikeus ei koskisi toimintaa, joka olisi ollut verotonta 47 §:n nojalla, jos toimintaa olisi harjoitettu Suomessa.

129 §. Lakiehdotuksen 129 §:n mukaan verohallitus määräisi tarkemmin diplomaattisille edustustoille lakiehdotuksen 127 §:n mukaan palautettavia arvonnalisäveroja koskevaan kirjalliseen hakemukseen sisällytettävistä tiedoista. Lakiehdotuksen 129 §:ää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että verohallitus voisi määrätä myös hakemukseen liitettävistä asiakirjoista.

130 §. Kunnille lakiehdotuksen 130 §:n nojalla palautetut määrät perittäisiin takaisin valtiolle niin kuin siitä erikseen säädetään. Lakiehdotusta ehdotetaan täydennettäväksi säännöksellä, jolla kunnat velvoitettaisiin ilmoittamaan palautusten määrät vuosittain siltä osin kuin niitä ei ole aikaisemmin ilmoitettu.

131 §. Lakiehdotuksen 51 §:n mukaan tiettyjen elävien eläinten myynti olisi verotonta. La-

kiehdotuksen 131 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös verottomien eläinten myyjä saisi palautuksena tuotantopanostensa ostohintoihin sisältyneet verot. Eläinten myyjä saisi siten 131 ja 107 §:n nojalla palautuksena alkutuottajalta ostamistaan eläimistä laskennallisen veron. Palautusoikeus ei koskisi toimintaa, jonka verottomuus perustuu 47 §:ään, eli alkutuotannon harjoittajan omassa alkutuotannossaan kasvattamien eläinten myyntiä alkutuotantopaikalta tai ulkona sijaitsevalta yleiseltä myyntipaikalta.

137 ja 143 §. Lakiehdotuksen mukaan ammatinharjoittajilla, joilla on kirjanpitolain mukaan oikeus laatia maksuperusteinen tilinpäätös, olisi oikeus tilittää vero ja tehdä vähennykset maksuun perustuen. Metsätaloudenharjoittajat eivät yleensä pidä suoriteperusteista kirjanpitoa tai laadi suoriteperusteista tilinpäätöstä. Tästä syystä lakiehdotuksen 137 ja 143 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös verovelvolliseksi hakeutuneilla metsätaloudenharjoittajilla olisi oikeus tilittää vero ja tehdä vähennykset maksuperusteisesti. Molemmat säännökset ehdotetaan muutettavaksi koskemaan verovelvollisia, joihin ei sovelleta kirjanpitolakia tai joilla on kirjanpitolain mukaan oikeus laatia maksuperusteinen tilinpäätös. Säännökset voisivat siten koskea sekä metsätalouden harjoittajia että elinkeinonharjoittajia, joilla mm. lakiehdotuksen 21 ja 22 §:ssä tarkoitetaan kaikkia niitä, jotka harjoittavat tämän lain mukaan verollista tai palautukseen oikeuttavaa toimintaa.

149 §. Lakiehdotusta ehdotetaan hallinnollisista syistä muutettavaksi siten, että verovelvolliseksi hakeutuneella metsätaloudenharjoittajalla ei olisi oikeutta saada palautusta vielä tilikauden aikana, jos hän ei harjoita muuta verollista toimintaa. Tällaiset verovelvolliset metsätaloudenharjoittajat saisivat palautuksen tilikauden päätyttyä normaalin palautushakemuksen perusteella.

Valiokunta edellyttää hallituksen seuraavan valiokunnan ehdottaman palautusmenettelyn toimivuutta ja selvittävän, onko tarvetta sen yksinkertaistamiseen.

162 §. Lakiehdotusta ehdotetaan hallinnollisista syistä muutettavaksi siten, että verovelvolliseksi hakeutuneen metsätaloudenharjoittajan olisi annettava kuukausi-ilmoitus vain kuukausilta, joilta hänellä on ollut verollista myyntiä. Tämä koskisi vain metsätaloudenharjoittajaa, joka ei harjoita muuta verollista toimintaa.

173 §. Lakiehdotuksen 48 §:n 2 momentin

mukaan metsätalouden harjoittaja voi hakeutua verovelvolliseksi. Lakiehdotuksen 173 §:n 2 momenttiin, joka koskee verovelvolliseksi hakeutuneiden rekisteröintiajankohtaa, ehdotetaan lisättäväksi viittaus metsätaloudesta verovelvolliseksi hakeutumisesta koskevaan lakiehdotuksen 48 §:n 2 momenttiin.

190 §. Lakiehdotuksen 190 §:n mukaan lääninverovirasto antaa ennakkotiedon siitä, miten lakia sovelletaan hakijan liiketoimeen. Pykälään ehdotetaan verotuskäytännön yhtenäistämiseksi lisättäväksi uusi kolmas momentti, jonka mukaan ennakkotietoa voitaisiin vaihtoehtoisesti hakea keskusverolautakunnalta. Lisäksi 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lääninverovirasto ei voisi antaa ennakkotietoa, jos asiaa koskeva hakemus on vireillä keskusverolautakunnassa.

197 §. Lakiehdotuksen 197 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan muutoksenhakuun keskusverolautakunnan antamasta ennakkotiedosta sovellettaisiin, mitä verotuslain 99 §:ssä säädetään.

222 §.

1. Majoitus- ja käyntisatamatoiminta. Lakiehdotuksen 85 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan majoitustoimintaan sovellettaisiin normaalia alempaa 12 prosentin verokantaa. Valiokunta on edellä 85 §:n kohdalla ehdottanut, että 12 prosentin verokannan piiriin tulee myös edellä 85 §:n perusteluissa tarkemmin määritelty käyntisatamatoiminta. Arvonlisäverotukseen siirtymisestä matkailulle ja majoitustoiminnalle sekä käyntisatamatoiminnalle aiheutuvien vaikutusten lieventämiseksi lakiehdotusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakiehdotuksen 85 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen majoituspalveluiden myynti ja käyntisatamatoiminnan käyttöoikeuden myynti olisi edelleen verotonta vuoden 1995 loppuun asti.

2. Teatteri-, sirkus-, musiikki- ja tanssiesitykset. Lakiehdotuksen yleisten periaatteiden mukaan teatteri-, sirkus-, musiikki- ja tanssiesityksien sisäänpääsymaksut olisivat verollisia. Verokanta olisi 22 prosenttia. Koska julkisyhteisöjen toimesta järjestettävät kulttuuri- ja viihdetilaisuudet eivät yleensä tapahdu liiketoiminnan muodossa, jäävät niiden pääsymaksut tällä perusteella verotuksen ulkopuolelle. Samoin, jos yleishyödyllisten yhteisöjen järjestämistä vastaavista tilaisuuksista saatua tuloa ei pidetä tuloverolain mukaan yhteisön elinkeinotulona, ei myöskään näiden tilaisuuksien pääsymaksuista suoritettaisi arvonlisäveroa.

Arvonlisäverotukseen siirtymisestä kulttuuri- ja viihdealalle aiheutuvien vaikutusten lieventämiseksi lakiehdotusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että teatteri-, sirkus-, musiikki- ja tanssiesityksistä perittävät pääsymaksut olisivat edelleen verottomia vuoden 1995 loppuun asti.

3. *Henkilökuljetuspalvelut.* Lakiehdotuksen mukaan henkilökuljetustoiminta säädettäisiin verotuksen piiriin. Lakiehdotuksen 85 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan henkilökuljetustoimintaan sovellettaisiin alempaa 12 prosentin verokantaa. Alempaa verokantaa sovellettaisiin kaikkiin verollisiin henkilökuljetuspalveluihin, esimerkiksi juna-, linja-auto-, taksi-, lentokone- ja laivakuljetuksiin.

Arvonlisäverotukseen siirtymisestä matkailulle ja henkilökuljetustoimintaa harjoittaville aiheutuvien vaikutusten lieventämiseksi lakiehdotusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että henkilökuljetuspalveluihin sovellettaisiin 9 prosentin verokantaa vuoden 1995 loppuun asti.

4. *Liikuntapaikkojen käyttö.* Lakiehdotuksen 29 §:n 5 kohdan mukaan urheilutilan käyttöoikeuden tilapäisluonteinen luovuttaminen eli erilaisten peli- ja salivuorojen, kuten tennis-, golf-, jäähalli- ja liikuntasalivuorojen sekä hiihtohissilippujen myyminen olisi verollista. Verokanta olisi 22 prosenttia.

Koska julkisyhteisöjen toimesta tapahtuva liikuntapaikkavuorojen myynti ei yleensä tapahdu liiketoiminnan muodossa, jäävät liikuntapaikkojen käytöstä perittävät maksut tällä perusteella verotuksen ulkopuolelle. Samoin, jos yleishyödyllisten yhteisöjen liikuntapaikkojen luovuttamisesta perimiä maksuja ei pidetä tuloverolain mukaan yhteisön elinkeinotulona, ei maksuista myöskään suoritettaisi arvonlisäveroa.

Arvonlisäverotukseen siirtymisestä kaupalliselle liikuntapaikkatoiminnalle aiheutuvien vaikutusten lieventämiseksi lakiehdotusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että liikuntapaikkojen käyttöoikeuden tilapäisluonteiseen luovuttamiseen sovellettaisiin alempaa 12 prosentin verokantaa vuoden 1995 loppuun asti.

225 §. Lakiehdotuksen 225 §:n 1 momentin mukaan lain voimaan tullessa verollisiksi muutuvien palvelujen tai tavaroiden myynnistä kertyneistä ennakkomaksuista ei ole suoritettava veroa siltä osin kuin maksu on kertynyt ennen 1.9.1993.

Ennen 1.9.1993 kertyneet ennakkomaksut on ehdotettu jätettäväksi verotuksen ulkopuolelle, koska veron määräytymiseen vaikuttavat seikat eivät maksuja perittäessä ole olleet myyjän tie-

dossa eikä arvonlisäveroa ole siten voitu ottaa hinnottelussa huomioon. Osa ennakkomaksuista liittyy myynteihin, esim. henkilöliikenteen vuosiliput, joista ei tehdä erillisiä kirjallisia sopimuksia ja joissa veron periminen jälkikäteen asiakkaalta ei ole mahdollista.

Lain voimaantulo lykkääntyy suunnitellusta vuoden 1994 alusta vuoden 1994 kesäkuun alkuun. Tämä vaikuttaa myös uusien arvonlisäverovelvollisten perimien ennakkomaksujen ehdotettuun verokohteluun. Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että lakiehdotuksen 225 §:n 1 momenttia muutetaan siten, että ennakkomaksujen verollisuuteen vaikuttava ajankohta muutettaisiin vuoden 1994 tammikuun 1 päiväksi.

230 §. Lakiehdotuksen 230 §:n 1 ja 2 momentin mukaiset ns. takautuvat vähennykset saataisiin tehdä saman pykälän 3 momentin mukaan siten, että vähennyksestä puolet tehtäisiin lain voimaantulokuukautena ja puolet seitsemäntenä kuukautena lain voimaantulosta.

Lakiehdotuksen 149 §:n mukaan verovelvollinen vähentäisi kalenterikuukaudelta vähentämättä jääneen määrän pääsääntöisesti seuraavilta kalenterikuukausilta. Mikäli verovelvollinen ei ole tehnyt kuittausta, hänelle maksettaisiin tilikauden päätyttyä tilikaudelta vähentämättä jäänyt vero.

Lain voimaantulo siirtyy vuoden 1994 alusta vuoden 1994 kesäkuun alkuun. Lain voimaantulon siirtymisestä johtuen ns. takautuvien vähennysten määrän on arvioitu kasvavan yhteensä 2,7 miljardiin markkaan. Lakiehdotuksen 230 §:n 3 momentin säännös vähennysten tekemisajankohdasta johtaisi siihen, että takautuvat vähennykset kohdistuisivat vuoden 1994 kesä- ja joulukuuhun. Tämän seurauksena kaikille sellaisille verovelvollisille, joiden tilikausi on kalenterivuosi, olisi heidän niin vaatiessaan maksettava takaisin kaikki vuonna 1994 kuittaamattomat, takautuviin vähennyksiin perustuvat verot vuoden 1995 alkukuukausina.

Ottaen huomioon takautuvien vähennysten suuri määrä ja valtion ennakoitavissa oleva huono maksuvalmius myös vuonna 1995 ehdotetaan lakiehdotuksen 230 §:n 3 momenttia muutettavaksi siten, että takautuvista vähennyksistä toinen erä saataisiin vähentää vasta kahdeksantena kuukautena lain voimaantulosta eli vuoden 1995 tammikuussa.

236 §. Lakiehdotuksen 9 §:n mukaan ostaja on verovelvollinen ulkomaalaisen Suomessa myymistä tavaroista sekä tietyistä palveluista, jos ulkomaalaisella ei ole Suomessa kiinteää

toimipaikkaa. Jos ostaja on tuonut maahan ulkomaalaisen Suomessa myymät tai ulkomaalaiselta vuokraamansa tavarat ennen arvonlisäverolain voimaantuloa, hän ei kaikissa tilanteissa voisi vähentää maahantuonnista suorittamaansa veroa, vaikka olisi siirtymäsäännösten mukaan ostajana verovelvollinen.

Kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi ehdotetaan lakiehdotukseen otettavaksi siirtymäsäännös, jonka mukaan ostaja ei ole mainitussa tilanteessa verovelvollinen siltä osin kuin on suorittanut veroa tavaroiden tai vuokraesien maahantuonnista.

237. Lakiehdotukseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 237 §, jonka mukaan lääninverovirastot ja keskusverolautakunta voisivat antaa ennakkotietoja lain soveltamisesta jo ennen sen voimaantuloa.

8. Valiokunnan muut kannanotot

1) Valiokunta toteaa, että arvonlisäveron voimaantulo merkitsee teollisuudelle ja kaupan alalle merkittäviä etuja. Tällä on yleisen taloudellisen kehityksen ja erityisesti vaihtotaseen kannalta myönteinen vaikutus. Myös työllisyysvaikutukset kokonaisuutena tulevat myöhempinä vuosina olemaan myönteiset. Monilla työvaltaisilla palvelualoilla, joissa asiakkaina ovat pääasiassa kuluttajat, maatalouden harjoittajat tai rahoitustoiminta, arvonlisävero tulee merkitsemään kuitenkin tuntuvia lisärasituksia.

Valiokunta edellyttää, että hallitus tarkoin seuraa arvonlisäveron vaikutuksia työvaltaisilla palvelualoilla ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin haitallisten vaikutusten vähentämiseksi yleisen talouspolitiikan keinoin tai arvonlisäveroon tehtävien muutosten kautta.

2) Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että toiminnan harjoittajan luonne saattaa joissakin tapauksissa ratkaista sen, onko toiminta verollista vai ei. Joissakin tapauksissa se saattaa johtaa siihen, että asiallisesti vastaavat toiminnot joutuvat erilaisen verokohtelun piiriin.

Tämä on ongelmallista, koska yhteiskunnan edun mukaista useissa tapauksissa on, että yksityiset palvelut, joita yhteiskunta ei tue, voisivat kasvaa ja täyttää yhä suuremman osan sellaisesta kysynnän tarpeesta, jonka tukeminen sosiaalisista syistä ei ole tarpeen.

Yhtenä ongelma-alueena voidaan pitää henkilöauton ajokortin saamiseen tähtävää muuta kuin koulutuksen tavoitteeseen välittömästi liittyvää ajo-opetusta. Koulutuksen arvonlisäverovapaus ei saa johtaa siihen, että veron välttämisen tarkoitus motiivina siirryttäisiin yhä laajemmin yhteiskunnan tukemaan ajo-opetukseen.

Valiokunta edellyttää, että hallitus hyvin huolellisesti seuraa arvonlisäverolain kilpailullisia vaikutuksia ja arvioi niitä yhdessä kilpailuviraston kanssa ja viivyttelemättä ensimmäisten kokemusten arvioinnin jälkeen antaa sellaiset lainmuutosesitykset, joilla kilpailun vääristymien voidaan nopeasti ja tehokkaasti oikaista.

3) Valiokunta toteaa, että laajasti tarkasteltuna viestinnän verotus on kaikkein epäyhtenäisintä ja kaikkein raskainta erityisesti uusille viestintävälineille kuten kaapelitelevisioille ja paikallisradioille. Näillä saattaa olla myös merkittävää kotimaista ohjelmatuotantoa, joka on pääsääntöisesti viestinnässä edullisemman verokohtelun piirissä.

Valiokunta edellyttää, että hallitus tarkoin seuraa kaapelitelevisio- ja paikallisradioalan kilpailutilanteen kehittymistä etenkin paikallisen ohjelmatoiminnan edellytyksiä ajatellen.

4) Lakiin sisältyy joitakin sinänsä vähäisiä mutta menettelyltään hankalia ongelmia. Yksi näistä on verovelvollisen velvollisuus eritellä ulkomaille menevät postimerkit kotimaan postiin käytetyistä. Näissä tapauksissa ainoastaan mahdollisimman joustava menettely on tarkoituksenmukainen.

Valiokunta edellyttää, että hallitus ja viranomaiset edistävät omalta osaltaan mahdollisimman joustavien ja yksinkertaisten toimintatapojen käyttöönottoa arvonlisäveromenettelyssä ja veron laskemisessa.

5) Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtiovarainministeriössä valmistellaan ryhmärekisteröintiin liittyvää lainsäädäntöä. Valiokunta kiirehtii tätä selvitystyötä.

Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhmärekisteröintiä koskevan selvitystyön pohjalta ryhtyy ryhmärekisteröintiin mahdollistaviin toimiin arvonlisäverotuksessa.

6) Valiokunta pitää ongelmallisena sitä, että kaikissa tapauksissa vero ei ole siirrettävissä kuluttajan maksettavaksi. Tällä saattaa olla kiel-

teisiä vaikutuksia yritystoiminnan lisäksi myös yleishyödyllisten yhteisöjen osalta. Yksi ongelmallisimmista tapauksista on mm. Linnanmäen huvipuistoa ylläpitävä Lasten Päivän Säätiö. Verosta johtuva toiminnallisen tuoton aleneminen voi johtaa säätiön tärkeätä sosiaalihuolto-toimintaa harjoittavien taustayhteisöjen tulojen alenemiseen. Valiokunnan mielestä valtiovarainministeriössä tulee vakavasti harkita, jos tällaisia menetyksiä ilmenee, tapaa, jolla menetykset tai ainakin merkittävä osa niistä voitaisiin hyvittää palautus- tai muun vastaavin menettelyin.

7) Valiokunta kiinnittää huomiota kirjan määritelmässä käytännössä mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin sekä siihen, että kirja on nopeasti muuttamassa muotoaan paperille painetusta olomuodosta. Lisäksi on huomioitava, että monet sokeat käyttävät nauhoitettuja äänikirjoja. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä sitä, että kirjan käsitteen kehittymistä jatkuvasti seurataan.

8) Vesi- ja jätevesimaksut tulevat hallituksen esityksen mukaan 22 %:n arvonnäköveron piiriin.

Tämä tulee johtamaan maksujen korotuksiin sekä kotitalouksien käyttömenojen lisääntymiseen. Vesi on kuitenkin välttämättömyyshyödyke.

Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää vesi- ja jätevesimaksun arvonnäköverosta kotitalouksille aiheutuvat kustannusvaikutukset ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin asumiskustannusten koh- tuullistamiseksi ja arvonnäkövero- järjestel- män kehittämiseksi siten, että myydy- tavar- an tai palvelun luonne paremmin otetaan huomioon verokantaa määrät- täessä.

Käsittelemiensä aloitteiden suhteen valiokun- ta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä la- kiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Arvonnäköverolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

1 luku

Yleinen soveltamisala

1 §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Henkilökuljetustoiminnan ja yleisradiotoimin- nan harjoittamisen katsotaan tapahtuvan liiketoi- minnan muodossa silloinkin, kun toiminnan har- joittamiseen saadaan 79 §:ssä tarkoitettuja kor- vauksia. (Uusi)

2 luku

Verovelvollisuus

Yleissäännös

2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Vähäinen toiminta

3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Yleishyödylliset yhteisöt

4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Uskonnolliset yhdyskunnat

5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Julkisyhteisöt

6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 §

Valtion liikelaitokset, valtion hankintakes- kus, (poist.) valtion pukutehdas, huoltovarmuus-

keskus, Valtion viljavarasto, Suomen Pankki ja kansaneläkelaitos ovat harjoittamastaan 1 §:ssä tarkoitettusta toiminnasta erikseen verovelvollisia.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Ulkomaalaiset

9—11 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Verovelvolliseksi hakeutuminen

12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Yhtymä

13 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Konkurssipesä

14 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Veron suorittamisvelvollisuuden syntymisajan-kohta

15 ja 16 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Verollinen myynti

Tavaran ja palvelun myynti

17—20 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Tavaran oma käyttö

21 §

Tavaran ottamisella omaan käyttöön tarkoitetaan sitä, että elinkeinonharjoittaja:

(1 ja 2 kohta kuten hallituksen esityksessä)

3) siirtää tavaran muuhun kuin 10 luvussa tarkoitettuun vähennykseen oikeuttavaan käyttöön;

4) muuttaa muuhun tarkoitukseen kuin myytäväksi, vuokrattavaksi, ammattimaisessa henkilökuljetuksessa tai ajo-opetuksessa käytettäväksi hankitun ajoneuvon tai aluksen tahi yksinomaan vähennykseen oikeuttavaan käyttöön hankitun henkilöauton rakenteeltaan 114 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuksi vähennyksevottomaksi ajoneuvoksi tai alukseksi. (Uusi)

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Palvelun oma käyttö

22 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Erityissäännöksiä

23—26 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Poikkeukset myynnin verollisuudesta

Kiinteistöluovutukset

27 ja 28 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

29 §

Sen estämättä, mitä 27 §:ssä säädetään, veroa suoritetaan:

(1—7 kohta kuten hallituksen esityksessä)

8) ilmoitus- tai mainostilan, ajanviete- tai virvoitusjuoma-automaatin tai muun sellaisen laitteen taikka pelin vaatiman tilan luovuttamisesta kiinteistöltä.

30 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Eräiden kiinteistöön kohdistuvien palvelujen oma käyttö

31 §

Rakentamispalvelu katsotaan otetuksi omaan käyttöön myös silloin, kun:

1) elinkeinonharjoittaja rakentaa tai rakennuttaa hallinnassaan olevalle maa-alueelle rakennuksen tai pysyvän rakennelman myyntiä varten;

(2 kohta kuten hallituksen esityksessä)

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

32 §

Kiinteistöhallintapalvelu katsotaan otetuksi omaan käyttöön myös silloin, kun kiinteistön omistaja tai haltija suorittaa *itse* kiinteistöön kohdistuvan palvelun, jos kiinteistöä käytetään muuhun kuin vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

33 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Terveyden- ja sairaanhoito

34 ja 35 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

36 §

Veroa ei suoriteta myöskään seuraavien palvelujen ja tavaroiden myynnistä:

(1 ja 2 kohta kuten hallituksen esityksessä)

3) hammaslääkärin, hammasteknikon tai *erikoishammasteknikon* myymät hammasproteesit ja niihin kohdistuvat hammastekniset työsuoritukset;

(4 kohta kuten hallituksen esityksessä)

Sosiaalihuolto

37 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

38 §

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisten valvomaa *muun* sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten huollosta, lasten päivähoitosta, vanhustenhuollosta, kehitysvammaisten huollosta, muista vammaisten palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

Koulutus

39 ja 40 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Rahoituspalvelut

41—43 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Vakuutuspalvelut

44 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Esiintymispalkkiot ja eräät immateriaalioikeudet

45 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Kuvataiteen tuotteet

46 §

Tekijän ei ole suoritettava veroa kuvataiteen tuotteen myynnistä eikä välittäjän kuvataiteentekijän omistaman tuotteen välityksestä.

Alkutuotanto

47—52 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Henkilöstöruokat

53 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

54 §

Veroa ei suoriteta oppilaitoksessa tapahtuvasta tarjoilusta tai automaateista tapahtuvasta myynnistä oppilaitoksen tai oppilaitosten oppilaille, opettajille ja muulle henkilökunnalle, jos *tarjoilu tapahtuu oppilaitoksen toimesta tai jos muu* tarjoilutoimen harjoittaja ei ole muusta tarjoilutoiminnasta verovelvollinen.

Sanoma- ja aikakauslehdet

55 ja 56 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Eräät polttoaineet

57 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Vesi- ja ilma-alukset

58 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Eräät muut tavarat ja palvelut

59 §

Veroa ei suoriteta seuraavien tavaroiden ja palvelujen myynnistä:

(1 ja 2 kohta kuten hallituksen esityksessä)

3) yleisen hautauspaikan pitäjän luovuttamat hautauspaikan avaamis- ja hoitopalvelut *sekä muut varsinaiseen hautaus-toimeen liittyvät palvelut*,

4) automaattisen tietojenkäsittelypalvelun taikka automaattisen tietojenkäsittelyjärjestelmän tai tietokoneohjelman suunnittelu- tai ohjelmointipalvelun myynti luotto- tai rahoituslaitokselle tai vakuutus-toiminnan harjoittajalle, jos palvelu tulee käytettäväksi *pääasiallisesti* verotomassa rahoitus- tai vakuutus-toiminnassa;

5) *kuurojen tulkkauspalvelut. (Uusi)*

60 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Vähennysrajoitusten piiriin kuuluvat tavarat ja palvelut

61 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Yritysjärjestelyt

62 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Myynti Suomessa*Tavarain myynti*

63 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Palvelun myynti

64—68 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Myynti ulkomaille

69 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Tavaroiden myynti

70 §

Myynniksi ulkomaille katsotaan:

(1—9 kohta kuten hallituksen esityksessä)

10) tavarain myynti, kun myyjä tai joku muu hänen nimissään toimittaa tavarain (*poist.*) ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä *olevaan* vesi- tai ilma-alukseen tällaisen aluksen varusteeksi tai tällaisella aluksella tapahtuvaa kulutusta tai myyntiä varten, sekä tällaisella aluksella tapahtuva myynti.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Palvelun myynti

71 §

Myynniksi ulkomaille katsotaan:

(1—4 kohta kuten hallituksen esityksessä)

5) palvelun myynti (*poist.*) ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesi- tai ilma-aluksen taikka sen lastin välittömiä tarpeita varten sekä tällaisella aluksella tapahtuva palvelun myynti;

(6 ja 7 kohta kuten hallituksen esityksessä)

8) ulkomaille tai ulkomaille myytyjen tavarain tai palvelujen välitys;

9) *kansainvälistä postiliikennettä koskevan kuljetuspalvelun ja siihen liittyvien palvelujen myynti ulkomaille postiliikennettä harjoittavalle yritykselle tai yhteisölle. (Uusi)*

72 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

Veron peruste*Yleissäännös*

73 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Oma käyttö

74—77 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Oikaisuerät

78 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Erityissäännöksiä

79 §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)
Veron perusteeseen luetaan Oy Yleisradio Ab:n valtion radiorahastosta saama korvaus. (Uusi)

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettu määrä ei sisällä veron osuutta.

80 §

Veron perusteeseen ei lueta sähkö-, tele-, vesi-, viemäri-, *kaukolämpö- tai muuta vastaavaa verkkoa* ylläpitävän yhteisön verkkoon liittymisestä perimiä maksuja, jotka palautetaan suorittajalle tai joilla saadut edut suorittajalla on oikeus siirtää kolmannelle henkilölle.

81 ja 82 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

83 §

Veron perusteesta saadaan vähentää 82 prosenttia verollista edelleenmyyntiä varten käytettynä ja verottomana hankitun tavarain ostohinnasta. Kirjojen osalta vähennys on 89 prosenttia ostohinnasta. *Vastaavat vähennykset saadaan tehdä verotonta ulkomaille tai 70 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuille matkustajille tapahtuvaa edelleenmyyntiä varten käytettynä ja verottomana hankitun tavarain ostohinnasta.*

(2—4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

8 luku

Verokanta

84 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

85 §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavarain myynnistä ja maahantuonnista suoritettava vero on 12 prosenttia veron perusteesta:

(1 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2) majoitustilan tai käyntisataman käyttöoikeuden luovuttaminen;

(3 kohta kuten hallituksen esityksessä)

4) lääkelaisissa (395/87) tarkoitettu lääke, lääkelain 21 §:n 2 momentissa ja 21 a §:ssä tarkoitettut valmisteet, joita mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun lupaan tai rekisteröintiin liitetyn ehdon mukaan saadaan myydä ainoastaan apteekista, sekä kliininen ravintovalmiste ja niitä vastaava

tuote sekä perusvoide silloin, kun ne oikeuttavat korvaukseen sairausvakuutuslain (364/63) perusteella;

(5 kohta kuten hallituksen esityksessä)

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Oy Yleisradio Ab:n valtion radiorahastosta saamasta korvauksesta suoritettava vero on 5 prosenttia veron perusteesta.

9 luku

Tavarain maahantuonti*Veron suorittamisvelvollisuus*

86 ja 87 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Veron peruste

88—93 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Poikkeukset maahantuonnin verollisuudesta

94 §

Verotonta on seuraavien tavarain maahantuonti:

(1—12 kohta kuten hallituksen esityksessä)

13) tulliverolain 17 ja 18 §:n nojalla väliaikaisesti tullittomat tavarat.

(14 kohta *poist.*)

95 ja 96 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Jalosteet

97—99 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Erityissäännöksiä

100 ja 101 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 luku

Vähennettävä vero*Yleinen vähennysoikeus*

102 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Rakentamispalvelujen vähennykset

103—106 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Alkutuotannon vähennykset

107—109 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Muut erityisvähennykset

110 §

Verovelvollinen saa vähentää seuraavista verollista liiketoimintaa varten verottomina hankkimistaan tavaroista laskennallisen veron:

1) energiahyödykkeiden valmistuksessa tai polttoaineena itse käytettävä 57 §:n 2 kohdassa tarkoitettu polttoturve ja turvejaloste sekä kaukolämmön ja siihen liittyvän sähkön tuotannossa itse käytettävä 57 §:n 3 kohdassa tarkoitettu tavara;

(2 kohta kuten hallituksen esityksessä)

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

111—113 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Vähennysoikeuden rajoitukset

114 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu vähennysoikeuden rajoitus ei koske ajoneuvoa ja alusta, joka on hankittu myytäväksi, vuokrattavaksi taikka käytettäväksi ammattimaiseen henkilökuljetukseen tai ajo-opetukseen, eikä henkilöautoa, joka on hankittu yksinomaan vähennykseen oikeuttavaan käyttöön.

115 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Käytettynä maahantuodusta tavarasta ei saa tehdä 102 §:ssä tarkoitettua vähennystä, jos tavarasta on voitu tehdä 83 §:ssä tarkoitettu vähennys.

116 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Vähennysoikeuden jakaminen

117 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Vähennyksen oikaisu

118 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

11 luku

Vähennetyn laskennallisen veron suorittaminen

119—121 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

12 luku

Veron palauttaminen muille kuin verovelvollisille*Ulkomaiset elinkeinonharjoittajat*

122 §

Ulkomaisella elinkeinonharjoittajalla, joka ei ole Suomessa verovelvollinen ja jolla ei ole täällä kiinteää toimipaikkaa, on oikeus saada palautuksena ostamastaan tavarasta tai palvelusta suoritettava vero tai maahan tuomastaan tavarasta suoritettavansa vero, jos tavarahan tai palvelun hankinta liittyy ulkomaalaisen

1) ulkomailta harjoittamaan toimintaan, joka olisi aiheuttanut verovelvollisuuden taikka ollut 51, 52, 55—58 §:n tai 6 luvun perusteella verotonta, jos toimintaa olisi harjoitettu Suomessa;

(2 kohta kuten hallituksen esityksessä)

3) Suomessa harjoittamaan 51, 52, 55—58 §:n tai 6 luvun perusteella verottomaan toimintaan.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

123—126 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Diplomaattiset edustustot

127 ja 128 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

129 §

Kirjallinen hakemus veron palauttamiseksi on tehtävä ulkoasiainministeriölle neljännesvuosittain ja viimeistään vuoden kuluessa hakemukseen liitettävän laskun maksupäivästä. Verohallitus määrää tarkemmin hakemukseen sisällytetävistä tiedoista ja hakemukseen liitettävistä asiakirjoista.

Kunnat**130 §**

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Kunnan on ilmoitettava lääninverovirastolle kalenterivuodelta 1 momentin nojalla palautuksena saatavien verojen yhteismäärä viimeistään kalenterivuotta seuraavan toisen kuukauden loppuun mennessä siltä osin kuin tietoja ei ole aikaisemmin ilmoitettu. Ilmoitettavasta määrästä saadaan vähentää 6 §:n 2 momentin nojalla kalenterivuodelta suoritettava vero. (Uusi)

Ulkomaankauppaa ja verotonta toimintaa harjoittavat yritykset

131 §

Elinkeinonharjoittajalla on oikeus saada palautuksena hankintaan sisältyvä arvonnävero, jos hankinta on tapahtunut sellaista toimintaa varten, josta ei suoriteta veroa 51, 52 §:n, 55—58 §:n tai 6 luvun perusteella taikka sillä perusteella, että myynti tapahtuu ulkomailla.

Ulkomailla tapahtuvan myynnin osalta palautuksen edellytyksenä on, että myynti olisi aiheuttanut verovelvollisuuden tai ollut 51, 52 §:n, 55—58 §:n tai 6 luvun perusteella verotonta, jos toimintaa olisi harjoitettu Suomessa.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

132 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Erityissäännös**133 §**

(Kuten hallituksen esityksessä)

II OSA**13 luku****Ajallinen kohdistaminen****134—136 §**

(Kuten hallituksen esityksessä)

137 §

Verovelvollinen, johon ei sovelleta kirjanpitolakia tai jolla on kirjanpitolain mukaan oikeus laatia maksuperusteinen tilinpäätös, saa kohdistaa myynnistä suoritettavan veron 15 §:n 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa sille kalenterikuukau-

delle, jonka aikana myyntihinta tai sen osa on kertynyt.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

138—142 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

143 §

Verovelvollinen, johon ei sovelleta kirjanpitolakia tai jolla on kirjanpitolain mukaan oikeus laatia maksuperusteinen tilinpäätös, saa kohdistaa vähennyksen 141 §:n 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa sille kalenterikuukaudelle, jonka aikana ostohinta tai sen osa on maksettu.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

144—146 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

14 luku**Veron maksaminen****147 ja 148 §**

(Kuten hallituksen esityksessä)

149 §

(1—4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun tilikauden aikana maksettavaan palautukseen ei kuitenkaan ole oikeutta verovelvollisella, joka ei metsätalouden lisäksi harjoita muuta verollista toimintaa.

15 luku**Veron palauttaminen eräille ulkomaisille elinkeinonharjoittajille****150—156 §**

(Kuten hallituksen esityksessä)

16 luku**Veroviranomaiset****157—160 §**

(Kuten hallituksen esityksessä)

17 luku**Ilmoittamisvelvollisuus****161 §**

(Kuten hallituksen esityksessä)

162 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Verovelvollisen, joka ei metsätalouden lisäksi harjoita muuta verollista toimintaa, tulee kuitenkin antaa kuukausi-ilmoitus vain niiltä kuukausilta, joilta hänellä on ollut verollista myyntiä.

163—171 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

18 luku

Rekisteröinti

172 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

173 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Edellä 12 ja 30 §:n sekä 48 §:n 2 momentin perusteella verovelvollinen merkitään rekisteriin aikaisintaan hakemuksen tekemisestä lukien. Jos 30 §:ssä tarkoitettu elinkeinonharjoittaja voi tehdä 106 §:ssä tarkoitetun vähennyksen, hän on kuitenkin verovelvollinen 30 §:ssä tarkoitetun toiminnan aloittamisesta lukien.

174 ja 175 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

19 luku

Veron määrääminen

176—188 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

20 luku

Ohjaus ja ennakotieto

189 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

190 §

Jos asia on hakijalle erityisen tärkeä, läänin-verovirasto antaa hakemuksesta ennakotiedon siitä, miten lakia sovelletaan hakijan liiketoimeen. Ennakotietoa ei anneta, jos asiaa koskeva hakemus on vireillä keskusverolautakunnassa.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Verotuslain 69 §:ssä tarkoitettu keskusverolautakunta voi, jos se katsotaan hakijalle erityisen

tärkeäksi tai jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai verotuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saada asia ratkaistuksi, hakemuksesta antaa arvonlisäverotusta koskevan ennakotiedon. (Uusi)

(4—6 mom. kuten 3—5 mom. hallituksen esityksessä)

21 luku

Oikaisu ja muutoksenhaku

191—196 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

197 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Muutoksenhausta keskusverolautakunnan antamaan ennakotietoon on soveltuvin osin voimassa, mitä verotuslain 99 §:ssä säädetään.

198—208 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

22 luku

Erityisiä säännöksiä

209—221 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

23 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

222 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Lakia sovelletaan 85 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin majoitustilan ja käyntisataman käyttöoikeuden luovutuksiin sekä teatteri-, sirkus, musiikki- ja tanssiesitysten pääsymaksuihin kuitenkin vain, jos edellä mainittu palvelu on suoritettu 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen.

(3 ja 4 mom. kuten 2 ja 3 mom. hallituksen esityksessä)

Jos 85 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu henkilökuljetuspalvelu suoritetaan ennen vuoden 1996 alkua, on palvelun myynnistä suoritettava vero 9 prosenttia veron perusteesta. Jos 29 §:n 4 kohdassa tarkoitettu urheilutilan käyttöoikeuden luovutus suoritetaan ennen vuoden 1996 alkua, on palvelun myynnistä suoritettava vero 12 prosenttia veron perusteesta.

223 ja 224 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

tulokuukautena ja puolet kahdeksantena kuukautena lain voimaantulosta.

225 §
Palvelun tai tavarahan myynnistä, josta liikevaihtoverolain mukaan ei olisi suoritettava veroa, ei ole suoritettava veroa siltä osin kuin siitä on kertynyt vastiketta ennen 1 päivää tammikuuta 1994.

(2—4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

226—229
(Kuten hallituksen esityksessä)

230 §
(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)
Vähennyksestä puolet tehdään lain voimaan-

231—235 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

236 § (Uusi)
Ostajan ei ole suoritettava veroa 9 §:n perusteella tavaroiden tai vuokrauspalvelun myynnistä siltä osin kuin hän on suorittanut veroa tavarahan tai vuokraesineen maahantuonnista, jos tavara tai vuokraesine on luovutettu tullivalvonnasta ennen tämän lain voimaantuloa.

237 § (Uusi)
Lääninverovirastot ja keskusverolautakunta voivat antaa 190 §:ssä tarkoitettuja ennakkotietoja jo ennen tämän lain voimaantuloa.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 21, 22, 37, 43 ja 44 hylättäisiin.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, jäsenet Hämäläinen, Kallis, Laaksonen, Luukkainen, Malm, Sasi, Tiuri, Turunen ja Vihriälä sekä

varajäsenet Ala-Nissilä, Apukka, Backman, Lehtosaari, Linnainmaa, Pelttari, Renko, Savela ja Törnqvist.

Vastalauseita

I

Tavarat ovat nyt liikevaihtoverollisia. Sen lisäksi pantaisiin verolle myös palvelukset siirtymällä liikevaihtoverosta arvonlisäveroon. Olisi tullut tarkastella välillisen ja välittömän verotuksen välistä suhdetta kokonaisuudessaan ja koko verotuksen muotoumista, mikä viime vuosina on käynyt epäsosiaalisemmaksi.

Sysäyksen siirtymiseen arvonlisäverojärjestelmään on antanut Suomen lähentyminen Euroopan yhteisöön, ja jäsenyyden hakeminen on tehnyt sen myös aiheelliseksi. Se, että välillinen verotus on arvonlisäveromuotoinen, liittyykin juuri Euroopan liiton (unionin) jäsenyyteen.

Arvonlisävero merkitsee siis palvelusten pane-
mista verolle tavaroiden tapaan. Ja veroa kannettaisiin siis esimerkiksi seuraavista palveluista:

— asunnonrakentamispalveluista, kiinteistöjen huolto-, hallinta- ja siivouspalveluista;

— tukanleikkaus-, kampaus- ja värjäyspalveluista, ihon puhdistus- ja ehostuspalveluista, jalkineiden puhdistus- ja korjauspalveluista, vaatteiden puhdistuspalveluista;

— autoon tai kodinkoneisiin kohdistuvista huolto- ja korjauspalveluista;

— virkistyskylpyläpalveluista, matkailun liitännäispalveluista, hotelli- ja ravintolapalveluis-

ta, liikuntapalvelujen tarjoamisesta, ratsastuksen opettamisesta;

— veikkausasiamiespalveluista, vartiointitoiminnasta, vakuutusten välityksestä;

— henkilökuljetustoiminnasta, autokoulupalveluista;

— yleis- ja paikallisradiotoiminnasta, televisiotoiminnasta, kulttuuripalveluista silloin kun ne eivät ole julkisyhteisön tai yleishyödyllisen yhteisön järjestämiä eli vero kohdistuisi esim. rock-konserttiin mutta ei oopperaan;

— teleliikennepalveluista ja teleliikenteen välityksellä tarjottavien palvelunumeroiden käytöstä sekä kirjeiden, lehtien ja pakettien kuljettamisesta.

Palvelujen arvonlisäverotus kohdistuu kuluttajaan. Kun kotimarkkinat ovat nyt hallituksen deflaatiopolitiikan takia lamassa, voi arvonlisäverotus merkitä suuria vaikeuksia kuitenkin myös yrityksille varsinkin niillä aloilla, joilla kannattavuus muutoinkin on erityisen heikko.

Olemme pyrkineet vaikuttamaan lain sisältöön valiokunnassa siltä varalta, että se tulisi hyväksytyksi, ja siinä mielessä tehneekin eräitä sisältöä koskevia ehdotuksia. Olemmekin esittäneet mm. asumisen rakentamisen ja eräiden asumispalvelujen vapauttamista verosta. Lisäksi olemme valiokunnassa esityksillämme tukeneet lukuisten kulttuurijärjestöjen vaatimuksia kulttuurin vapauttamiseksi arvonlisäverosta.

Olemme kiinnittäneet huomiota mm. siihen, että veron saattaminen voimaan hallituksen vaatimassa aikataulussa pahentaa kotimarkkinoiden lamaa. Tässä suhteessa Ahon ministeristö on kuitenkin asettamisestaan saakka ajanut deflaatiopolitiikkaa, joka on syössyt maan turhiin konkursseihin ja satojentuhansien työttömyyteen.

Eräiden korjausten lisäksi olemme kuitenkin lopulta esittäneet lain hylkäämistä. Tällainen palvelujen paneminen verolle siirtää verotuksen painopistettä edelleen väärään suuntaan niin, että enää ei veroa kanneta maksukyvyyn mukaan, kun suuret pääomatulot on saatettu keveän verotuksen piiriin.

Vientirytykset ja vientirytyksiä palvelevat yritykset eivät näissä oloissa tarvitse toimintaedellytystensä parantamista piilevän liikevaihtoveron poistamisen muodossa. Niiden kilpailuedellytykset ovat poikkeuksellisen hyvät, kun markan ulkoista arvoa on alennettu merkittävästi ja lisäksi on toistuvasti sovittu nollakorotuksista työehtosopimuksissa ja kun lisäksi vielä

alkavat työehtosopimuksetkin osoittautuvat kilpailukykyä tukeviksi.

Yksityiskohtaisia huomautuksia

Valiokunnan enemmistö ei halua vapauttaa asuntojen rakentamista eikä asumispalveluja. Me esitämme niiden vapauttamista.

Merkittävänä palveluryhmänä haluamme vapauttaa parturit ja kampaamot, joille arvonlisävero on työn suuren osuuden tähden merkittävä. Niille ei olisi hyötyä arvonlisäverojärjestelmästä siinä mielessä, että niillä olisi merkittävässä määrin piilevää veroa, jonka voisi arvonlisäverojärjestelmän tultua vähentää. Kysymys on suuressa määrin työllisyydestä.

Kuvataiteen tuotteen ensimyyntiin (46 §) hallitus ja valiokunnan enemmistö suostuvat vapauttamaan verosta, mutta eivät enää myöhempää galleriamyyntiä. Valiokunnan enemmistö on kuitenkin kirjannut mietintöönsä — hallituksen siihen suostuttua — että välityksen verollisuus tulisi voimaan 1.1.1996. Me esitämme ensimyyntin verottomuuden lisäksi pysyvää verottomuutta myös gallerioille kaikkeen taiteenvälitykseen (vastalauseen 46 §).

Esittävän taiteen ja kulttuuritoiminnan veronalaisuus riippuu tässä laissa siitä, onko järjestäjä julkisyhteisö taikka yleishyödyllinen yhteisö vai ko kaupallinen toimija. Siten vähiten vero vaikuttaa niihin esiintyvän taiteen lajeihin, joissa julkinen tai yleishyödyllinen panos on merkittävä.

Julkisyhteisöjen järjestämien teatteri-, musiikki- ja tanssiesitysten sisäänpääsymaksut ovat hallituksen esityksenkin mukaan verottomia, koska näiden yhteisöjen toiminta ei tapahdu liiketoiminnan muodossa. Jos yleishyödyllisten yhteisöjen järjestämiä vastaavia tilaisuuksia ei tuloverolain nojalla pidetä elinkeinotulona, olisivat myös niiden järjestämät tilaisuudet verottomia hallituksenkin esityksessä. Verolle jäisivät siis kaupalliset tilaisuudet ja ennen kaikkea tällöin eräät musiikin lajit (erityisesti rock ja jazz). Emme ole tyytyneet tähän, vaan esitämme kaikille tilaisuuksille verottomuutta riippumatta järjestäjän yleishyödyllisyydestä tai julkisyhteisöllisyydestä.

Vastalauseen 46 a §:ssä ehdotetaan kaupallisten kulttuuri-, musiikki- ja tanssiesitysten ym. jättämistä veron ulkopuolelle. Tämä koskee ennen kaikkea uudempaa musiikkia, esim. rock-musiikkia.

Vastalauseen 46 b §:ssä ehdotetaan sirkuksen jättämistä arvonlisäveron ulkopuolelle.

Vastalauseen 47 c §:ssä ehdotetaan elokuvan pääsymaksujen jättämistä arvonlisäveron ulkopuolelle.

Henkilökuljetusten pysyväksi verokannaksi esitetään 12 prosenttia. Hallituksen suostumuksella valiokunta ehdottaa, että vuoden 1995 loppuun voitaisiin soveltaa alemmaa 9 prosentin verokantaa. Me ehdotamme 0-veroa.

Ehdotammekin,

että valiokunnan mietintöön sisältyvään lakiehdotukseen lisättäisiin uusi 46 a, 46 b ja 46 c § seuraavasti ja

että valiokunnan mietintöön sisältyvän lakiehdotuksen ja 1, 29, 45, 46, 59, 84, 85 ja 222 § hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1 §

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Veroa ei kuitenkaan ole suoritettava asunnonrakentamisesta taikka asuinkiinteistöjen huolto-, hallinta- ja siivouspalveluista.

29 §

Sen estämättä, mitä 27 §:ssä säädetään, veroa suoritetaan:

1) rakentamispalvelun myynnistä, *jos se ei koske asuinrakennusta;*

(2 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

(3 kohta poist.)

3) kokous- tai näyttely(poist.)tilan taikka muun sellaisen tilan käyttöoikeuden tilapäisluonteisesta luovuttamisesta;

(4—7 kohta kuten 5—8 valiokunnan mietinnössä)

Veroa ei ole suoritettava:

1) hotelli- ja leirintäaluetoiminnassa sekä niihin verrattavassa majoitustoiminnassa tapahtuvasta huoneiden, leirintäpaikkojen, mökkien ja muiden sellaisten tilojen käyttöoikeuden luovuttamisesta eikä matkailun ohjelmapalveluista;

2) urheilutilan taikka muun sellaisen tilan käyttöoikeuden tilapäisluonteisesta luovuttamisesta.

Esiintymispalkkiot ja eräät immateriaalioikeudet

45 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Edellä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettu verottomuus ei koske mainosteosta, automaattista tietojenkäsittelyjärjestelmää tai tietokoneohjelmaa koskevaa oikeutta (poist.).

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Kuvataiteen tuotteet sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut

46 §

Kuvataiteen ja taidekäsityön tuotteen myynnistä tai välityksestä ei ole suoritettava veroa.

46 a § (Uusi)

Veroa ei ole suoritettava kulttuuri-, musiikki-, tanssiesitys-, teatteriesitys-, videoesitystilaisuuden tai muun sellaisen viihdetilaisuuden pääsymaksuista eikä tällaisen esityksen ääni- tai kuvataitallisuuden koskevan oikeuden luovuttamisesta tai oikeuden perusteella saadusta korvauksesta. Verottomuus ei kuitenkaan koske mainosteosta, automaattista tietojenkäsittelyjärjestelmää tai tietokoneohjelmaa koskevaa oikeutta eikä muuta selaista esittämisoikeutta.

46 b § (Uusi)

Veroa ei ole suoritettava sirkusesityksen pääsymaksuista eikä tällaisen esityksen ääni- tai kuvataitallisuuden koskevan oikeuden luovuttamisesta tai oikeuden perusteella saadusta korvauksesta. Verottomuus ei kuitenkaan koske mainosteosta, automaattista tietojenkäsittelyjärjestelmää tai tietokoneohjelmaa koskevaa oikeutta eikä muuta selaista esittämisoikeutta.

46 c § (Uusi)

Veroa ei ole suoritettava elokuvaesityksen pääsymaksuista.

59 §

Veroa ei suoriteta seuraavien tavaroiden ja palvelujen myynnistä:

(1—3 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

4) automaattisen tietojenkäsittelypalvelun taikka automaattisen tietojenkäsittelyjärjestelmän tai tietokoneohjelman suunnittelu- tai ohjelmointipalvelun myynti luotto- tai rahoituslaitokselle tai vakuutustoiminnan harjoittajalle, jos palvelu tulee käytettäväksi yksinomaan verotomassa rahoitus- tai vakuutustoiminnassa;

5) parturi- ja kampaamopalvelut.

84 §

Suoritettava vero on 20 prosenttia veron perusteesta, ellei 85 §:ssä toisin säädetä.

85 §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä ja maahantuonnista

suoritettava vero on 0 prosenttia veron perusteesta:

(1 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

(2 ja 3 kohta *poist.*)

2) lääkelaissa (395/87) tarkoitettu lääke ja lääkelain 71 §:n mukaisesti vain apteekista myytäväksi tarkoitettu lääkkeenomainen tuote;

3) kirja;

4) talousvesi ja jätevesi; (*Uusi*)

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna kirjana ei pidetä:

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1993

Asko Apukka

(1—3 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)
(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

222 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1996.

(2 ja 3 momentti kuten hallituksen esityksessä)

(4 ja 5 mom. *poist.*)

Timo Laaksonen

II

Arvonlisäverouudistuksen voimaantuloaika on monesta syystä pahin mahdollinen. Suomen nykyinen taloudellinen suhdannevaihe, kesken-eräiset EU-jäsenyysneuvottelut ja tekniset ongelmat eivät puolla arvonlisäverouudistuksen toteuttamista tulevan vuoden aikana.

Tässä taloudellisessa tilanteessa kotimarkkinoita, palveluelinkeinoja ja kuntia rasittava vero syventää lamaa ja lisää työttömyyttä. Kaavaillussa muodossa arvonlisäverojärjestelmään siirtyminen suosii vientiteollisuutta piilevän veron palautusjärjestelmän kautta, mutta rasittaa työvaltaisia kotimarkkina-aloja. Varovaisenkin arvioiden mukaan arvonlisäveron seurausvaikutukset veisivät työpaikan noin 15 000 ihmiseltä.

Veropohjan laajennus ei myöskään välttämättä lisää valtion verotuloja, sillä kysyntä vähenee tuotteiden arvonlisäverouudistuksen nostamien hintojen myötä. Pitkällä aikavälillä arvonlisäverouudistuksen negatiiviset vaikutukset tosin pienenevät, mutta nykyisessä taloudellisessa tilanteessa vaikutukset rasittavat kansantaloutta liiaksi. Hallituspuolueiden tällä viikolla päättämät siirtymäaikojen pehmennykset ovat tilapäisiä, ja täysin riittämättömiä. Ne haittaavat paitsi elinkeinotoimintaa, myös verottajaa.

Arvonlisäveron negatiivisia vaikutuksia työvaltaisille aloille voitaisiin lieventää siirtymällä samalla työn verottamisesta haittojen verottamiseen. Tavoitteena tulee olla yrityssektorin sisäisen kustannusjaon muutos, jolla helpotettaisiin työvoimavaltaisten alojen verotusta.

Teknisestikään tavoiteltu voimaantuloaika ei ole paras mahdollinen, sillä lakiesitys tuo piiriinsä noin 260 000 uutta verovelvollista. Lisäksi uudistuksen voimaansaattaminen kesken vuoden on epätarkoituksenmukaista, koska valtaosalla yrityksistä tilikausi on kalenterivuosi.

Takaraja arvonlisäveron käyttöönotolle on Suomen mahdollinen EU:hun liittyminen. Tämä ajankohta olisi ilmeisesti myös paras uuden järjestelmän käyttöönoton kannalta, koska koko lakia joudutaan silloin taas muuttamaan EU-pohjaiseksi. Näin ollen ei ole tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön kotimaista arvonlisäverojärjestelmää ja uudistaa sitä mahdollisesti jo vuoden kuluessa.

Aikalisän aikana tulisi valmistella myös maaja metsätalouden liittämistä arvonlisäverouudistuksen piiriin. Onhan poikkeuksellista, että yksi tulonsaajaryhmä voi itse valita, mihin verojärjestelmään kuuluu.

Vaikka arvonlisäveroon siirtymistä perustellaan EU:n vaatimuksilla, Suomelle valittu malli ei kuitenkaan ole EU-käytännön mukainen. Esimerkiksi EU:ssa postitoiminta ja joukkoliikenteen yleistuki ovat verottomia. Suomessa sitä vastoin hallitus on asettanut neuvottelutavoitteeseen anoa poikkeuksia näiden verottamiseen. Vastalauseessa esitetäänkin joukkoliikenteen veroksi nollaverokantaa, sen yleistukea verottomaksi ja postitoimintalain mukaisen toimiluvan tai ilmoituksen varaisen postilaitoksen tai joukkopostilaitoksen toiminnan jättämistä arvonlisäveron ulkopuolelle.

Hallituksen esityksen veroporrastus on yksioikoinen ja verokantojen mukainen luokittelu on tehty poliittisin perustein. Veroporrastuksessa ei siis lainkaan oteta huomioon eri alojen tai tavaroiden ja palveluiden työllistämistä eikä ympäristövaikutuksia. Vastaavasti tulevaisuuden ja sivistyksen kannalta tärkeitä elinkeinotoiminnan ja elämänalueita, kuten kulttuuritoimintaa, kirjallisuutta, taidetta ja viihdettä ei tule rasittaa arvonlisäverolla. Näistä syistä verokantaluokittelua on muutettava.

Viestintää koskevalta osuudeltaan arvonlisäveroesitys vaatii harmonisointia, sillä viestinnän eri toimialoille esitetään eri verokantoja. Kaapelitelevisio- ja paikallisradiotoiminnalle esitetään korkeampaa arvonlisäveroa kuin Yleisradiolle. Viestintäneutraalisuussyistä vastalauseessa esitetään alemman 5 prosentin verokannan piiriin lisättäväksi myös kotimaista ohjelmatuotantoa tekevä kaapelitelevisio- ja paikallisradiotoiminta. Toisaalta kuntien ja erilaisten yhteisöjen omistamat teatterit eivät kuulu arvonlisäveron piiriin, mutta elokuvateatterit kuuluvat. Vastalauseessa elokuva kuuluu nollaveroluokkaan kuten muukin kulttuuritoiminta.

Alemman 5 prosentin verokannan piiriin esitetään lisättäväksi myös vesi- ja viemärlaitostointiminta, jotta voidaan lieventää arvonlisäveron asumiseen aiheuttamia kustannuspaineita.

Edellä olevan perusteella veroporrastusluokittelua on muutettava seuraavasti:

1) Nollaverokanta joukkoliikenteelle, kulttuuri-, taide- ja viihdepalveluille, kirjoille ja kirjan elektronisille muodoille;

2) 5 prosentin verokanta kotimaista ohjelmatuotantoa tuottaville viestintäkanaville, mukaan lukien paikallisradio- ja kaapelitelevisiotoiminta, sekä vesi- ja viemärlaitostointiminnalle;

3) 12 prosentin verokanta kaikille muille palveluille, mukaan lukien yksityiset liikuntapaikat.

Arvonlisäverotuksen ulkopuolelle vastalauseessa esitetään jätettäväksi postitoiminta, joukkoliikenteen yleiset, kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaan rakennuksen kiinteistönhuoltopalvelut, eläinlääkintähuolto ja ympäristöterveydenhuollon laboratoriopalvelut.

Rakennusperintömme säilyminen on perusteltua kulttuurisista syistä sekä kansainvälisten sopimustemme johdosta. Vanhan säilytettävän rakennuskannan korjaaminen ja kunnossapito on kulttuuriperinnön hoitamista silloin, kun työ tehdään rakennusten rakennustaiteellinen ja kulttuurihistoriallinen arvo säilyttäen. Tämä on

tärkeää myös kansakunnan identiteetin säilyttämiseksi yhdyntävässä Euroopassa.

Kaavaullussa arvonlisäverojärjestelmässä eläinten terveyden- ja sairaanhoitopalvelut esitetään veronalaisiksi, vaikka ihmisten vastaavat palvelut on jätetty verovapaiksi. Kuitenkin Terveyttä Kaikille vuoteen 2000 -tavoiteohjelmassa ympäristöterveydenhuolto ja siihen liittyen eläinlääkintähuolto katsotaan osaksi kansanterveysyhtä. Eläinsuojelulliset syyt vaativat myös verotonta eläinlääkintähuoltoa. Eläinlääkintähuolto ja ympäristöterveydenhuollon laboratoriopalvelut on siis jätettävä kokonaisuudessaan arvonlisäveron ulkopuolelle.

Yritysneutraalisuussyyt ja ympäristö- ja eläinsuojeluperusteet edellyttävät turkistarhauksen osittaisen ja turkiseläinten myynnin täydellisen verovapauden poistamista.

Lakiehdotuksen 83 §:n 1 momentissa ehdotetaan veron perusteeksi tehtäväksi 82 prosentin vähennys verollista edelleenmyyntiä varten käytettynä ja verottomana hankitun tavarantoiminnasta. Kirjojen osalta vähennys olisi 89 prosenttia.

Näin määriteltynä vähennysoikeuden ulkopuolelle jäävät kierrätykseen kelpaavan tavarantoiminnan ostot, kun tavara ostetaan kotimaisen teollisuuden raaka-aineeksi. Vastaava vähennys voidaan kuitenkin tehdä käytetyn tavarantoiminnasta. Johdonmukaista on, että myös kotimaiseen käyttöön suoritettaviin ostoihin liittyy vähennysoikeus. Se on myös perusteltua siitä syystä, että kierrätystä ja uusiokäyttöä on kaikki syyt tukea myös verotuksellisin ratkaisuin. Jätteiden hyötykäyttöön saaminen säästää yhteiskunnan kustannuksia jätehuollossa sekä ympäristönsuojelussa, joten vähennys on perusteltu myös taloudelliselta kannalta. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin on lisättävä maininta teollisuuden raaka-aineeksi hankitusta käytetystä tavarasta.

Pykälän 2 momentin mukaan vähennys on lisättävä veron perusteeseen, jos tavara otetaan muuhun käyttöön. Säännöstä saatetaan tulkita niin, että esimerkiksi käytettyjen autojen purkamisessa saadut kunnostetut varaosat katsotaan sellaiseksi muutostyöksi, että oikeutta sen osto- ja vähennykseen ei ole. Tämä ei ole käytettyjen tavarantoiminnan uudelleenkäytön ja kierrätyksen kannalta hyvä ratkaisu. Näitä tulisi nimenomaisesti tukea, niin kuin edellä on todettu. Tämän vuoksi 2 momenttia on muutettava.

Esitys arvonlisäverolaiksi perustuu keskeisesti pyrkimykseen mukauttaa verotus vaihdannan ja tuotantotoiminnan tarpeita vastaavaksi. Talou-

delliset ja elinkeinopoliittiset näkökohdat painottuvat esityksessä. Arvonlisäveron seurauksia työllisyydelle enempää kuin ympäristövaikutuksia ei ole riittävästi tutkittu lakiesitystä valmisteltaessa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että valiokunnan mietinnön perusteluisa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että arvonlisäverolakia kehitetään pikaisesti siten, että jatkossa otetaan nykyistä paremmin huomioon veron työllisyys- ja ympäristövaikutukset.”

Edellä lakiehdotuksesta esittämäni perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Arvonlisäverolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

1 luku

Yleinen soveltamisala

1 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

(2 mom. poist.).

(Poist.) Yleisradiotoiminnan harjoittamisen katsotaan tapahtuvan liiketoiminnan muodossa silloinkin, kun toiminnan harjoittamiseen saadaan 79 §:ssä tarkoitettuja korvauksia.

2 luku

Verovelvollisuus

Yleissäännös

2 ja 3 §

(kuten valiokunnan mietinnössä)

Yleishyödylliset yhteisöt

4 §

Tuloverolaissa (1535/92) tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen vain, jos sen harjoittamasta toiminnasta saatua tuloa pidetään mainitun lain mukaan yhteisön veronalaisena elinkeinotulona. (Poist.)

5—31 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

32 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Kiinteistön omistajan tai haltijan ei ole suoritettava veroa, jos:

1) hän käyttää kiinteistöä pääasiallisesti asuntonaan; (poist.)

2) hänen kalenterivuoden aikana suorittamistaan kiinteistöhallintapalveluista aiheutuneet palkkakustannukset sosiaalikuluneen eivät ylitä 120 000 markkaa; tai

3) kiinteistöhallintapalvelu tehdään rakennuksen tai kohteen kulttuurihistoriallisen tai rakennustaiteellisen arvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi asianomaisen viranomaisen antamien ohjeiden mukaan ja kysymyksessä on rakennussuojelulain, rakennuslain tai kirkkolain nojalla suojeltu rakennus tai muu kohde. (Uusi)

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

33 §

(kuten valiokunnan mietinnössä)

Terveys- ja sairaanhoito

34 §

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Veroa ei myöskään suoriteta eläinlääkintähuollon palveluiden ja ympäristöterveydenhuollon laboratoriapalveluiden myynnistä. (Uusi 3. mom.)

35—49 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

50 §

(1 mom. poist.)

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnön 2 mom.)

51 §

Veroa ei suoriteta elävien nautaeläinten, porojen, sikojen, lampaiden, vuohien, kanojen, ankkujen, hanhien, kalkkunoiden ja mehiläisten (poist.) myynnistä.

52—58 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Eräät muut tavarat ja palvelut

59 §

Veroa ei suoriteta seuraavien tavaroiden ja palvelujen myynnistä:

(1—5 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

6) *postitoimintalain mukaisen toimiluvan tai ilmoituksen varaisen postilaitoksen tai joukkopostilaitoksen toiminta. (Uusi)*

60—78 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Erityissäännöksiä

79 §

(1 ja 2 mom. poist.)

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnön 3. mom.)

Edellä 1 (poist.) momentissa tarkoitettu määrä ei sisällä veron osuutta.

80—82 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

83 §

Veron perusteesta saadaan vähentää 82 prosenttia verollista edelleenmyyntiä tai *teollisuuden raaka-aineena käyttämistä varten käytettynä ja verottomana hankitun tavarantoiminnan ostohinnasta. Kirjojen osalta vähennys on 89 prosenttia ostohinnasta. Vastaavat vähennykset saadaan tehdä verotonta ulkomaille tai 70§:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuille matkustajille tapahtuvaa edelleenmyyntiä varten käytettynä ja verottomana hankitun tavarantoiminnan ostohinnasta.*

Jos verollisena edelleenmyytäväksi hankittu tavara, jonka ostohinta on 1 momentin nojalla vähennetty, otetaan muuhun tarkoitukseen tai jos tavarantoiminnan edelleenmyyntiä koskevaan myyntitoimitukseen on tehty myynnistä suoritettavaa veroa koskeva merkintä, vähennetty määrä on lisättävä veron perusteeseen. Tässä momentissa tarkoitettuna muuhun käyttöön ottamisena ei pi-

detä käytettynä hankitun tavarantoiminnan purkamista osiin ja näiden edelleenmyyntiä.

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

8 luku

Verokanta

84 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

85 §

Seuraavien palveluiden myynnistä suoritettava vero on 0 prosenttia veron perusteesta:

1) *joukkoliikenne;*

2) *kulttuuri-, taide- ja viihdepalvelut; sekä*

3) *kirjat, mukaanlukien äänikirjat ja elektronisesti tuotetut kirjanomaiset haku- ja lukuteokset.*

Seuraavien palveluiden myynnistä suoritettava vero on 5 prosenttia veron perusteesta:

1) *Oy Yleisradio Ab:n valtion radorahastosta saama korvaus.*

2) *kotimaista ohjelmistoa tuottavien paikallisradio- ja kaapelitelevisioyhteisöjen toiminta, sekä*

3) *vesi- ja viemärlaitostointi.*

Muiden kuin 1-2 momentissa tarkoitettujen palveluiden myynnistä ja maahantuonnista suoritettava vero on 12 prosenttia veron perusteesta.

86—129 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

130 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Edellä 1 momentissa tarkoitettu palautus ei koske (poist.) veroa, joka sisältyy yksityiseen kulutukseen taikka 53 tai 114 §:ssä tarkoitettuun käyttöön tapahtuvaan hankintaan (poist.).

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

131—221 §

(kuten valiokunnan mietinnössä)

23 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

222 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnön 3 ja 4 mom.)

223—224 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

225 §

Palvelun tai tavarahan myynnistä, josta liikevaihtoverolain mukaan ei olisi suoritettava veroa,

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1993

ei ole suoritettava veroa siltä osin kuin siitä on kertynyt vastiketta ennen 1 päivää tammikuuta 1995.

(2—4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

226—237 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Hannele Luukkainen

III

Suomen kulutusverojärjestelmää on muutettu asteittain puhtaaksi arvonlisäverotukseksi. Meillä on viimeiset isommat muutokset kuitenkin siten, että alkutuotevähennykset pysyvät osana verojärjestelmää edelleen. Järjestelmän muutos liittyy valmistautumiseen EU-jäsenyyteen.

1990-luvun alkuvuosina arvonlisäverotukseen siirtymistä kiirehdittiin tavoitteena parantaa viennin kilpailukykyä. Vuosien 1991 ja 1992 aikana on viennin kilpailukyky parantunut devalvaatioilla ja markan kelluttamisella sekä lukuisilla verohelpotuksilla, joten tilanne on oleellisesti muuttunut ajankohdasta, jolloin laajemminkin pidettiin arvonlisäverotukseen siirtymistä kiireellisenä.

Arvonlisäverotukseen siirtyminen on edelleen välttämätöntä, mutta muutos tulisi ajoittaa suhdannepoliittisesti oikein. Vaiheeseen, jossa pahin kulutus- ja kotimarkkinalama on ohitettu. Arvonlisäuudistuksen voimaantulo olisi täytynyt siirtää vähintään vuoden 1995 puoliväliin. Voimaantulon siirtoa puoltaisi myös se, että tuolloin myös alkutuotevähennyksiä koskevat muutokset voitaisiin tehdä samassa aikataulussa.

Uudistus merkitsee kulutusverotuksen veropohjan olennaista laajentumista ja eri hyödyke-ryhmien verokohtelun yhtenäisyyden lisääntymistä. Samalla tämä merkitsee eri hyödyke-ryhmien, lähinnä tavaroiden ja palvelujen suhteellisten hintojen muuttumista. Palvelujen hinnat suhteessa tavaroihin nousevat. Muutos nostaa palvelujen hintoja, jolloin niiden kysyntä vähenee entisestään. Lopputuloksena on palvelualojen työpaikkojen väheneminen ja työttömyyden kasvu.

Myös valtiovarainministeriön tekemissä makrotaloudellisissa arvioissa päädytään siihen, että arvonlisäverouudistus heikentää työllisyyttä lähivuosina. Uudistuksen positiiviset työllisyysvaikutukset ovat näkyvissä korkeintaan 2—3 vuoden päästä. Työttömien määrän ollessa 500 000 on kohtuutonta lisätä työttömyyttä virheellisesti ajoitetulla verouudistuksella.

Uudistuksen hintavaikutukset heikentävät lyhyellä aikavälillä kotimaista kysyntää. Tiedossa olevan suhdannetilanteen huomioon ottaen tämä vaikutus kärjistää kotimarkkinoiden vaikeata lamaa. Lamaa syventäviä vaikutuksia lieventää osittain hallituksen viime vaiheessa tekemät siirtymäajan järjestelyt. Erillisjärjestelyt tuovat kuitenkin niin verovelvollisille kuin verohallinnolle lisäkustannuksia, joten selkeämpää ja taloudellisesti perustellumpaa olisi ollut siirtää koko uudistuksen voimaantuloa vuoden 1995 puoliväliin.

Keskeisin ero mietintöön esityksessämme onkin arvonlisäverouudistuksen voimaantuloajan kohdan siirtäminen syvimmän kotimarkkinalaman sijaan mahdollisen nousukauden aikaan. Tämän vuoksi esitämme voimaantulon siirtämistä vielä vuodelle nyt päätetystä eli voimaantuloajan kohdaksi 1.6.1995.

Voimaantuloajan kohdan siirtäminen tarjoaa monille kotimarkkinoiden palvelualoille mahdollisuuden varautua paremmin arvonlisäverojärjestelmään. Seuraavalla vaalikaudella talouspoliittisen suunnanmuutoksen seurauksena alkava talouden kasvukehitys helpottaa tuolloin järjestelmämuutosta.

Kun päätös arvonlisäverolaista tehdään nyt hyvissä ajoin, mahdollistaa se takautuvien vä-

hennysoskeuksien avulla investointien käynnistämisen ja samalla järjestelmämuutokseen valmistautumisen.

Eräiden alojen osalta pidennetty voimaantuloon ei estä merkittävien ongelmien syntymistä. Erityisesti kunnat joutuvat sekä taloudellisesti että teknisesti kohtuuttomaan asemaan muutinkin vaikeana aikana. Esitämme HE 244 mietintöön sisältyvässä vastalauseessa kunnilta perittävien arvonlisäveropalautusten takaisinperinnän vähentämistä siten, että kunnille ei aiheudu taloudellisia lisärasituksia arvonlisäverojärjestelmään siirtymisestä.

Kunnat joutuvat muuttamaan budjetointi- ja kirjanpitojärjestelmiä sekä ATK-ohjelmia liian nopealla aikataululla. Tältä osin vuoden lykkäys voimaantuloajankohtaan antaa riittävästi aikaa ja mahdollisuuksia suoriutua tehtävästä.

Postipalvelujen osalta esitämme niiden jättämisestä kokonaan arvonlisäveron ulkopuolelle eurooppalaisen käytännön mukaisesti. EY:n arvonlisädirektiivin mukaan julkisen postilaitoksen palvelut ja postimerkit ovat verottomia. Suomi on tältä osin ottamassa käyttöön EY-käytännön vastaisen järjestelmän ja joutuu siksi anomaan EY-neuvotteluissa tältä osin poikkeusta. Mielestämme postipalvelut ovat siinä määrin julkisia palveluja, että niiden tulee olla verottomia.

Samoin esitämme veron ulkopuolelle jätettäväksi yleishyödyllisten yhteisöjen ja muidenkin ei-liiketoimintamuotoisten kiinteistöjen kiinteistönhallintapalvelujen oman käytön. Tämä merkitsee asumiskustannusten selvää laskua hallituksen esitykseen verrattuna.

Yleiseksi verokannaksi esitämme 21 % eli yhtä prosenttiyksikköä nykyistä alhaisempaa. Suomen arvonlisäverokanta olisi silti Euroopan korkeimpia. Alennus olisi tarpeen keventämään myös muutoin veropohjan laajenemisen aiheuttamaa verotuksen kiristymistä. Kulutusverotusta tulee ohjata yleisen arvonlisäveron sijaan mm. haittaverotukseen.

Eräiden toimintojen osalta esitämme alempien verokantojen käyttöönottoa. Alempan 12 %:n verokantaan esitämme teatteri-, musiikki-, tanssi- ja sirkusesitysten järjestämistä, liikuntapaikkojen käyttöoikeuden luovuttamista sekä rakentamispalveluja ja kiinteistönhallintapalveluja.

Alempan 5 %:n verokantaan esitämme joukkoliikennettä ja vesi- ja viemärlaitostoimintaa.

Hallituksen esitys merkitsisi ns. kaupallisen viihdekulttuurin verottamista täydellä 22 %:n

verolla. Tämä merkitsisi alan toimintaedellytysten olennaista heikentämistä. Esiintyvät taiteilijat joutuisivat kärsimään liian korkeasta uudesta "huviverosta" työtilaisuuksien vähenemisenä. Myös kuluttajien kannalta viihdepalvelujen hintojen esitetyn suuruinen nousu on kohtuuton. Hallituspuolueet eivät esitä sirkustoiminnalle edes siirtymäaikaa, vaikka se on yksittäisistä toimialoista eniten täydellisen loppumisuhan alainen arvonlisäveron seurauksena.

Liikuntapaikkojen verottaminen normaaliverokannalla merkitsisi monien liikunta-alan yritysten konkurssia hintojen noustessa kuluttajien kannalta liikaa. Hintojen nousua seuraava käytön väheneminen ei olisi myöskään liikuntapolitiittisten tavoitteiden mukaista. Monet urheiluseurat käyttävät yksityisiä liikuntatiloja kunnallisten puuttuessa. Myös kunnat ovat entistä enemmän siirtyneet osakeyhtiöpohjaisiin liikuntatiloihin jotka tulevat nyt verollisiksi. Urheiluseuroille vero merkitsee vähennysoskeudetonta verojen lisääntymistä.

Asumisen kustannukset nousevat arvonlisäveron seurauksena sekä asuntorakentamisen että kiinteistönhallintapalvelujen hintojen nousun vuoksi. Esitämme kummankin osalta alemman verokannan käyttöönottoa. Asuminen on kansalaisten perustarpeita ja siten täysi vero näille palveluille ei ole perusteltua.

Joukkoliikenteen osalta hallituksen esitys on kaikkein käsittämättömin. Hallitus esittää jopa kuntien maksamien joukkoliikenteen alijäämien ja tukien verottamista täydellä verolla. Kaupunkien joukkoliikenteelle tämä merkitsisi jopa kymmenien prosenttien kustannuspainetta matkalippujen hintoihin.

EY:n kuudes arvonlisäverodirektiivi ei edellytä henkilöliikenteen julkisten tukien tai alijäämien laskemista mukaan veron perusteeseen. Tämän mukaisesti EY:n jäsenmaissa ei myöskään veroteta julkista tukea tai julkisista varoista katettavaa joukkoliikenteen alijäämää. Suomi on anonut EY-jäsenyysneuvotteluissa EY:ltä poikkeusta tältä osin.

Joukkoliikennettä tulisi suosia monien yhteiskuntapolitiittisten syiden perusteella. Se on sekä taloudellisesti että ympäristöpolitiittisesti muuta henkilöliikennettä edullisempaa. Tällä perusteella joukkoliikennettä tulee tukea myös verotuksellisin keinoin. Esitämme joukkoliikenteen verokannaksi 5 %.

Hallitus esittää myös välttämättömyyshyödykkeelle eli vedelle ja jätevedelle täyttä veroa. Tämä merkitsee 350 miljoonan markan kustan-

sen harjoittamasta toiminnasta saatua tuloa pidetään mainitun lain mukaan yhteisön veronalaisena elinkeinotulona. (*Poist.*)

5—58 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Eräät muut tavarat ja palvelut

59 §

Veroa ei suoriteta seuraavien tavaroiden ja palvelujen myynnistä:

(1—5 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

6) *postitoimintalain mukaisen toimiluvan tai ilmoituksenvarainen postilaitoksen tai joukkopostilaitoksen toiminta.* (*Uusi*)

60—78 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Erityissäännöksiä

79 §

(1 ja 2 mom. *poist.*)

(1 mom. kuten mietinnön 3 mom.)

Edellä 1 (*poist.*) momentissa tarkoitettu määrä ei sisällä veron osuutta.

80—83 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

8 luku

Verokanta

84 §

Suoritettava vero on 21 prosenttia veron perusteesta, ellei 85 §:ssä toisin säädetä.

85 §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä ja maahantuonnista suoritettava vero on 12 prosenttia veron perusteesta:

(1 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

2) *majoitustilan, (poist.) käyntisataman tai urheilutilan käyttöoikeuden luovuttaminen;*

3) *teatteri-, musiikki-, tanssi- ja sirkusesityksen sekä elokuvanäytöksen järjestäminen.*

(4 ja 5 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

6) *rakentamispalvelu ja kiinteistöhallintapalvelu.* (*Uusi*)

Seuraavien palvelujen myynnistä suoritettava vero on 5 prosenttia veron perusteesta:

1) *Oy Yleisradio Ab:n valtion radiorahastosta saama korvaus;*

2) *joukkoliikenne;* (*Uusi*)

3) *vesi- ja viemärlaitostoiminta.* (*Uusi*)

9 luku

Tavaran maahantuonti*Veron suorittamisvelvollisuus*

86—129 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Kunnat

130 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Edellä 1 momentissa tarkoitettu palautus ei koske:

1) veroa, joka sisältyy yksityisen kulutukseen taikka 53 tai 114 §:ssä tarkoitettuun käyttöön tapahtuvaan hankintaan.

(2 kohta *poist.*)

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

131 ja 132 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Erityissäännös

133 §

Mitä tässä laissa säädetään vähennykseen oikeuttavasta käytöstä ja vähennettävästä verosta, sovelletaan myös (*poist.*) 131 §:ssä tarkoitettuun palautukseen oikeuttavaan käyttöön ja palautettavaan veroon.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Mitä 13—23 luvussa säädetään verovelvollisesta, sovelletaan myös (*poist.*) 131 §:ssä tarkoitettuun palautukseen oikeutettuun.

II OSA

13 luku

Ajallinen kohdistaminen

134—221 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

23 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

222 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1995.

Lakia sovelletaan 46 §:ssä tarkoitettujen kuvataiteen tuotteiden välitykseen, 85 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin majoitustilan, käyntisataman tai liikuntapaikan käyttöoikeuden luovutuksiin sekä 85 §:n 1 momentin 3 kohdassa

tarkoitettuihin teatteri-, sirkus-, musiikki- ja tanssiesitysten sekä elokuvanäytöksen pääsymaksuihin kuitenkin vain, jos edellä mainittu palvelu on suoritettu 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen.

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
(5 mom. poist.)

223—237 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1993

Jouni Backman

Tuulikki Hämäläinen

Kerttu Törnqvist

